

**Informační média –
Rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací,
analýza informací, porozumění médiím**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Informační média - Rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, analýza informací, porozumění médiím

1	Vzdělávací program a jeho pojetí	4
1.1	Základní údaje	4
1.2	Anotace programu.....	5
1.3	Cíl programu	5
1.4	Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	5
1.5	Forma	5
1.6	Hodinová dotace	5
1.7	Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	5
1.8	Metody a způsoby realizace	6
1.9	Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	6
1.10	Materiální a technické zabezpečení	7
1.11	Plánované místo konání	7
1.12	Způsob realizace programu v období po ukončení projektu.....	7
1.13	Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	9
1.14	Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití.....	10
2	Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	11
2.1	Tematický blok č. 1 – Práce s informacemi, využívání různých databází - Gymnázium Františka Palackého Neratovice - 1 hodina (45 minut).....	11
2.2	Tematický blok č. 2 Informační zdroje - Gymnázium Františka Palackého Neratovice – 1 hodina (45 minut).....	14
2.3	Tematický blok č. 3 Práce se statistickými informacemi - exkurze na Český statistický úřad (ČSÚ) v Praze – blok 3 hodiny (3x45 minut)	19
2.4	Tematický blok č. 4 Práce s informačními databázemi - Ústřední knihovna (ÚK) ČVUT v Praze – 2 hodiny (2x45 minut)	25
2.5	Tematický blok č. 5 Myšlenkové mapy. Rychločtení - posluchárna na Fakultě stavební ČVUT v Praze – 2 hodiny (2x45 minut)	29
3	Metodická část	43
	Metodický úvod.....	43
3.1	Metodický blok č. 1 Práce s informacemi, využívání různých databází - Gymnázium Františka Palackého Neratovice - 1 hodina (45 minut).....	44
3.2	Metodický blok č. 2 Informační zdroje - Gymnázium Františka Palackého Neratovice – 1 hodina (45 minut).....	49
3.3	Metodický blok č. 3 Práce se statistickými informacemi - exkurze na Český statistický úřad (ČSÚ) v Praze – blok 3 hodiny (3x45 minut)	52
3.4	Metodický blok č. 4 Práce s informačními databázemi - Ústřední knihovna (ÚK) ČVUT v Praze – 2 hodiny (2x45 minut)	56

3.5 Metodický blok č. 5 Myšlenkové mapy. Rychločtení - posluchárna na Fakultě stavební ČVUT v Praze – 2 hodiny (2x45 minut)	60
3.6 Metodický blok č. 6 Informační zdroje a vyhledávání v nich - dílna, získávání odborných zkušeností v Ústřední knihovně ČVUT v Praze - 4 hodiny (4x45 minut)	62
3.7 Metodický blok č. 7 Manipulace s informacemi, ověřování relevantních zdrojů - exkurze do firmy ČEZ, a. s., Praha – blok 3 hodiny (3x45 minut)	67
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu.....	70
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	71
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	81
7 Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu	82
8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu	83
9 Nepovinné přílohy	84

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181
Název programu	Informační média – Rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, analýza informací, porozumění médiím
Název vzdělávací instituce	České vysoké učení technické v Praze
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Zikova 4, Praha 6 – Dejvice, 160 00, www.cvut.cz
Kontaktní osoba	Dr.h.c.prof.Dr.Ing. Václav Liška, LL.M., MBA, E.O.R.C.
Datum vzniku finální verze programu	6.1.2021
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	7
Forma programu	prezenční
Cílová skupina	žáci SŠ maturitních oborů a gymnázií
Délka programu	16 hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Podpora rozvoje kritického myšlení s cílem chránit děti a mládež před manipulací vedoucí ke krizovému chování, podpora aktivit vedoucí k aktivnímu osobnímu rozvoji a k ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické)
Tvůrci programu Odborný garant programu	Ing. Jana Hrbková, Ph. D Dr.h.c.prof.Dr.Ing. Václav Liška, LL.M., MBA, E.O.R.C.
Odborní posuzovatelé	prof. PhDr. MILOŠ ZELENKA, DrSc. doc. PhDr. Luděk Kolman, CSc.
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	Ne

1.2 Anotace programu

Rozvoj kritického myšlení, schopnosti získávat relevantní informace, rozumět jim a analyzovat je s využitím mezioborových vazeb. Podpora aktivit vedoucích k aktivnímu osobnímu rozvoji a k ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické).

1.3 Cíl programu

Podpora rozvoje schopnosti odhalovat mediální manipulaci a bránit se jí, rozvoj kritického myšlení s cílem chránit děti a mládež před manipulací vedoucí ke krizovému chování. Osobní rozvoj žáků a kreativní využívání získaných informací.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Žáci získají kompetence pro bezpečné a tvořivé využívání informací, pro práci s informačními zdroji a vyhledávání v nich, naučí se, jak vybírat vhodné informační zdroje a rozeznávat kvalitní informace od těch lživých. Získají a rozvinou své komunikační kompetence, seznámí se zdroji chyb v komunikaci a naučí se, jak dávat a přijímat zpětnou vazbu ve skupinovém prostředí. Poznatky z teoretické výuky budou moct doplnit a rozvinout v průběhu exkurze a dílen. Program je zaměřen na získání zejména těchto kompetencí:

- naučit se získávat relevantní informace a rozumět jim
- umět odhalit mediální manipulaci a bránit se jí
- naučit se vybírat vhodné informační zdroje
- efektivně pracovat s informačními zdroji a naučit se odlišit kvalitní informace od informací lživých a manipulativních
- umět vyhodnocovat obsah a význam verbální a neverbální komunikace
- zdokonalit své komunikační dovednosti a kompetence
- umět přijmout kritiku a řešit konflikty v komunikaci
- naučit se komunikaci v týmech, umět dávat a přijímat zpětnou vazbu ve skupinovém prostředí

1.5 Forma

Realizace programu je založena na efektivním propojení teoretické výuky – výukových hodin a přednášek a samostatné práce žáků v hodinách – s prohlubováním a rozšiřováním vědomostí prostřednictvím získávání odborných zkušeností při exkurzi a dílnách.

1.6 Hodinová dotace

Celková časová dotace programu je 16 hodin (16 x 45 minut), které se skládají:

- 5 hodin (5x45 minut) – teoretická výuka
- 3 hodiny (3x45 minut) – jedna exkurze
- 8 hodin (8x45 minut) – dvě dílny

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

15 žáků maturitních oborů SŠ a gymnázií. Ověření programu proběhlo s 15 žáky sexty B Gymnázia Františka Palackého, Masarykova 450/14, 277 11 Neratovice. Program lze použít i pro víc žáků, může být realizován s celými třídami, tj. i s 25–30 žáky.

1.8 Metody a způsoby realizace

Informace jsou základem pro kvalitně fungující demokratickou společnost. Jednostranné sdělování anebo výměna informací představuje druh sociální interakce, který je běžně označován jako komunikace. Jejím prostředkem jsou psaná či mluvená slova, gesta, mimika, ale i chování vůbec, a tak se komunikace stává nejenom rozvinutou sociální interakcí, ale také jejím předpokladem. Pochopení podstaty komunikace a rozbor široké škály problémů spojených s analýzou informací a porozuměním médiím je základem realizace programu, který se opírá o efektivní propojení teoretické výuky se získáváním a nácvikem praktických dovedností. To zabezpečí, aby žáci byli schopni osvojit si kritický přístup k mediálním obsahům, naučili se chápat a analyzovat informace a účinně řešit problémy v komunikaci. V hodinách se uplatňuje kombinace různých výukových metod.

Kromě klasických vyučovacích metod, jakými jsou zejména frontální výuka, vyprávění, monologické metody, zápisky do sešitu, se používají rovněž metody aktivizující, diskusní, řízený rozhovor a dialog, komplexní metody, zejména individuální samostatná a skupinová práce žáků, a heuristické metody. Nezbytnou a samozřejmou součástí výuky je využívání prezentací v PowerPointu, práce s pracovními listy, řešení úkolů z pracovního sešitu a práce s učebnicí. Nicméně, více než dvě třetiny výukové doby (68,8 %) jsou věnovány získávání a nácviku praktických dovedností při dílnách a exkurzi.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Tematický blok č. 1 - Mluvená řeč jako zdroj předávání a získávání informací, 1 hodina = 45 minut

Komunikaci lze chápat jako sdělování významů mezi lidmi. Mluvená řeč je specifickým prostředkem získávání a předávání informací. Je formou verbální komunikace, kterou obvykle doprovázejí rozmanité formy neverbální komunikace. Důležitost prvního dojmu a způsoby jeho zvládnutí a využití. Druhy a zásady komunikace.

Tematický blok č. 2 - Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace, 2 hodiny = 2x45 minut

Interpersonální komunikace. Dialog, prezentace, poznávání oslovovaných, analýza cílových skupin, aktivní naslouchání. Podmínky bezporuchové komunikace. Analýza zpětné vazby. Etická výchova.

Tematický blok č. 3 - Problémy v interpersonální komunikaci, komunikace v páru, prevence sexuálního násilí a komunikace, dílna, 4 hodiny = 4x45 minut

Workshop sexuální výchovy zaměřený na prevenci sexuálního násilí a komunikaci: „Když to chce“. Interaktivní dílna vedená lektorkami skupiny Konsent. Sdělování a chápání významů v párové komunikaci. Submisivní, asertivní a agresivní chování a vzájemný respekt v interpersonální komunikaci.

Tematický blok č. 4 - Společenská odpovědnost jako důležitá podmínka fungující demokratické společnosti, 3 hodiny = 3x45 minut – exkurze na Magistrát hlavního města Prahy

Obsah pojmu společenská odpovědnost. Zásady společenské odpovědnosti a její integrace do systému řízení hlavního města Prahy. Interaktivní přednáška a beseda. Návštěva tiskového oddělení – beseda s tiskovým mluvčím MHMP.

Tematický blok č. 5 - Komunikace, kritika a konflikty v komunikaci, skupinová strategie a komunikace v týmech, 2 hodiny = 2x45 minut – prezentace (přednášky + diskuse) manažerů firmy ČEZ, a. s.

Konflikty v komunikaci, komunikace v rámci formálních a neformálních organizačních struktur, skupinová strategie. Jednání a vyjednávání, vysvětlování, přesvědčování, kladení otázek. Marketing firmy – prezentace informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje.

Tematický blok č. 6 - Firemní komunikace a komunikace v týmech, dílna, 4 hodiny = 4x45 minut, získávání odborných zkušeností v centrále firmy Tesco Stores ČR, a.s., Praha, Vršovice

Problémy, poruchy a bariéry v komunikaci. Problémy s předáváním informací, modifikace obsahu sdělení při přenosu informací. Jak dávat a přijímat zpětnou vazbu ve skupinovém prostředí, firemní komunikace. Pracovní pohovor, jak psát životopis, jak komunikovat v kolektivu a mluvit na veřejnosti.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

Při teoretické výuce a dílně realizované na gymnáziu jsou používány počítače nebo tablety, dataprojektor, bílá tabule (whiteboard), popisovače, tabule, křídly a další předem připravené pomůcky: video, hrací kartičky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsáním hesly apod. Nutný je přístup k internetu. Při exkurzi na MHMP a dílně realizované v centrále firmy Tesco Stores jsou k dispozici materiální a technické zázemí příslušných pracovišť.

1.11 Plánované místo konání

Ověření se uskutečnilo na níže uvedených místech. Pro další příjemce navrhujeme využít pro realizaci programu i jiná místa, program není vázán na Prahu a v Praze sídlící instituce – viz další bod 1.12.

Gymnázium Františka Palackého Masarykova 450/14, 277 11 Neratovice: učebna vybavená počítačem s přístupem na internet, dataprojektorem a bílou tabulí.

Magistrát hlavního města Prahy, Mariánské náměstí 2, 110 01 Praha 1: přednáškový sál, místnost pro tiskové konference. K dispozici: počítač, připojení na internet, dataprojektor.

Centrála firmy Tesco Stores, Vršovická 1527/68 b, 100 00 Praha 10 Vršovice: počítač, připojení na internet, dataprojektor, bílá tabule, popisovače.

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu

Celý program ve stávající podobě lze (bez jakýchkoliv úprav) využít ve výuce v rámci předmětů: Společenské vědy, Společenské vědy – ekonomie, Společenské vědy – ekonomika, Občanská nauka, Komunikační dovednosti, Práce s médii apod. Program může být použit rovněž i jako součást volitelné výuky společenskovedního zaměření, nebo v rámci zájmových kroužků. Do výuky je možné jej zařadit v navržené struktuře, tj. 5 hodin (5x45 minut) teoretické výuky a 11 hodin (11x45 minut) získávání praktických dovedností a zkušeností při exkurzi a dílnách.

Exkurze a dílny se přitom samozřejmě nemusí uskutečnit v Praze. Místo návštěvy MHMP lze exkurzi udělat v některém ze sídel krajských zastupitelství, a dílna se nemusí konat v centrále firmy Tesco Stores, ale v kterékoliv větší firmě, která má PR oddělení. Studijní materiály, které byly v rámci programu vytvořeny, lze používat i mimo program ve společenskovedních předmětech – Základy společenských věd, Občanská nauka, Základy ekonomie, Komunikační dovednosti, Mediální výchova apod.: pracovní listy a pracovní sešit k procvičování a upevňování učiva, učebnici (manuál) jako základní studijní materiál, ale rovněž i pro rozšiřování, upevňování a procvičování učiva.

S pracovními listy a sešitem mohou žáci pracovat v hodinách jednotlivě nebo ve dvojicích či větších skupinách. Učebnice obsahuje kromě učebních textů řadu příkladů a úkolů k zamyšlení, které přispějí k získání klíčových kompetencí, zejména k rozvoji kritického myšlení, a ke schopnosti vyhodnocovat kvalitu informací a odlišit kvalitní informace od informací nekvalitních, manipulativních a lživých. K tomu napomůžou i úkoly v pracovním sešitě a vysvětlující komentáře k jejich správnému řešení.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů:

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		7 600 Kč
z toho	<i>Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů á 16 hod, tj.</i>	350 Kč
	<i>Ubytování realizátorů/lektorů</i>	0 Kč
	<i>Stravování a doprava realizátorů/lektorů</i>	2000 Kč
Náklady na zajištění prostor		5 000 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		3 000 Kč
z toho	<i>Doprava účastníků</i>	3 000 Kč
	<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	0 Kč
Náklady na učební texty		5 400 Kč
z toho	<i>Příprava, překlad, autorská práva apod.</i>	0 Kč
	<i>Rozmnožení textů – počet stran: 120 stránek á 15 žáků á 3 Kč/stránka</i>	5 400 Kč
Režijní náklady		2 000 Kč
z toho	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Ubytování organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Poštovné, telefony</i>	0 Kč
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	0 Kč
	<i>Propagace</i>	1 000 Kč
	<i>Ostatní náklady</i>	1 000 Kč
	<i>Odměna organizátorům</i>	0 Kč
Náklady celkem		23 000 Kč
Poplatek za 1 účastníka		1 533 Kč

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Odkazy: <http://www.educatus.cz/knihovny/>

heslo: Educatus-2020

www.rvp.cz - bude vloženo po schválení vzdělávacího programu

Autorská díla vzniklá v rámci tohoto projektu IRDS jsou veřejnosti k dispozici pod licencí Creative Commons 4.0, ve variantě BY-SA, tedy: Uveďte původ–Zachovejte licenci, dostupná zde: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.cs>

Grafik bude ve všech materiálech používat toto logo:

Fotografie, které jsou součástí předkládaných materiálů a na kterých jsou vyobrazeni žáci, pedagogičtí pracovníci a další účastníci ověřování programu, jsou autorskými díly tvůrců programu a s ohledem na ochranu osobnosti účastníků programu, není možné je dále užít bez souhlasu tvůrců programu a zároveň bez souhlasu těchto vyobrazených účastníků programu. Jinými slovy se na ně nevztahuje shora uvedená licence Creative Commons 4.0, ve variantě BY-SA. Veškeré snímky žáků a spolupracujících odpovídají GDPR.

Veškeré materiály a informace použité pro tvorbu všech materiálů související s tímto programem jsou uvedené níže. Veškerý obrazový materiál a jednotlivé citace (plné i částečné) pro projekt poskytli autoři a tvůrci jednotlivých materiálů uvedených u jednotlivých výstupů a podléhají tak autorským právům.

Pokud není uvedeno jinak, jsou v celém programu včetně příloh použita díla autorského týmu (fotografie, obrázky, grafy, schémata apod.) a informace a obrazové materiály z volných databází jako pixabay apod.

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

Dále uvádíme konkretizaci jednotlivých hodin programu a jejich podrobný obsah. Při ověření programu byly využívány připravené učební materiály: tři pracovní listy, pracovní sešit a manuál, tj. učebnice. Tyto materiály představují samotný podrobně rozpracovaný obsah programu. Předpokládá se, že i další příjemci – realizátoři programu budou při práci používat tyto připravené učební texty a materiály.

Odkaz na pracovní sešit:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.4_Pracovni_sesit.pdf

Pracovní sešit lze používat ve všech výukových hodinách. Zejména je vhodné jej využít pro tematický blok č. 2 Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace (viz část 2.2).

Odkaz na manuál (učebnici):

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.5_Manual.pdf

Manuál lze používat ve všech výukových hodinách, v rámci všech tematických bloků.

Všechny učební materiály, které jsou dostupné pod uvedenými odkazy, mohou být využívány nejenom dalšími příjemci programu v rámci jeho další realizace po ověření, ale rovněž jako doplňující učební texty ve společenskovedních předmětech na gymnáziích a středních odborných školách.

Odkaz na tři pracovní listy s těmito názvy:

Pracovní list č. 1 – Verbální a neverbální komunikace

Pracovní list č. 2 – Mluvený projev a prezentace

Pracovní list č. 3 – Komunikační dovednosti a kompetence

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.2_Pracovni_listy.pdf

Odkazy na všechny učební texty jsou také v části 4 Příloha č. 1 Soubor materiálů pro realizaci programu. V rámci podrobného popisu obsahu jednotlivých hodin tedy nebudeme odkazy na tyto materiály uvádět.

2.1 Tematický blok č. 1 – Mluvená řeč jako zdroj předávání a získávání informací – Gymnázium Františka Palackého Neratovice - 1 hodina (45 minut)

Forma a bližší popis realizace

Realizace programu je založena na efektivním propojení teoretické výuky – výukových hodin a přednášek a samostatné práce žáků v hodinách – s prohlubováním a rozšiřováním vědomostí prostřednictvím získávání odborných zkušeností při exkurzích a dílně. Východiskem teoretické výuky je správné vymezení klíčových pojmů: komunikace, verbální a neverbální komunikace, mluvená řeč a její specifika.

Metody

V hodině je použita kombinace několika výukových metod: jsou to jak klasické metody, tak i metody aktivizující, diskusní a komplexní.

Klasické metody: frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor a dialog, heuristické metody.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků, kritické myšlení.

Pomůcky

Tabule, křída, whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, pracovní list č. 1 Verbální a neverbální komunikace.

Podrobně rozpracovaný obsah

Komunikace je nejenom rozvinutou sociální interakcí, ale také jejím předpokladem. Lze ji charakterizovat jako sdělování významů mezi lidmi. Sdělováním je jak předávání, tak i přijímání významů, přičemž významem je vše, o čem lidé mezi sebou komunikují – například informace, poznatky, emoce, normy, hodnoty, ideály, postoje nebo dovednosti. Proč hovoříme o významu, a ne o obsahu komunikace? Význam vyjadřuje vázanost obsahu komunikace na individuální psychiku a osobnost účastníků, a také vázanost na situační a společenský kontext, ve kterém se komunikace uskutečňuje.

Mluvená řeč představuje jednu z forem verbální komunikace, další formou je komunikace psaná. Kromě verbální komunikace rozlišujeme různé druhy neverbální komunikace. Nonverbální komunikaci čili „řeč těla“ tvoří zejména: gesta, pohyby, prostorové umístění, doteky, výrazy tváře, pohledy očí a parajazykové jevy. Nonverbální komunikací člověk nejčastěji vyjadřuje – záměrně i nezáměrně – vlastní emocionální stav.

Cílevědomé využívání výrazů vlastního emocionálního stavu jako prostředků k vyvolávání žádoucích dojmů u příjemce tvoří zřejmě nejrozvinutější formu nonverbální komunikace. Je to záměrná sebeprezentace, jejíž cíl může samotnou sebeprezentaci přesahovat. Nonverbální komunikace může verbální komunikaci nahrazovat, zvýraznit její účinek, být s ní v rozporu, ale může taky měnit její význam. Mluvená řeč je vždy doprovázena různými složkami neverbálních projevů.

Vyučovací hodina je zahájena představením tématu a cílů výuky: pochopit podstatu pojmů komunikace, verbální a neverbální komunikace, specifika mluvené řeči, význam prvního dojmu. V diskusi žáci nejdříve sami hledají co nejvýstižnější definice těchto pojmů, pracují přitom samostatně anebo ve skupinkách. Jednotlivé návrhy jsou diskutovány, upřesňovány a konfrontovány. Následně jsou porovnány a shrnuty společné a odlišné znaky různých návrhů. Souhrn základních informací bude v několika bodech zapsán na tabuli případně promítnut na dataprojektoru. Žáci se pak seznámí s úkoly z pracovního listu č. 1 Verbální a neverbální komunikace a řeší samostatně úkoly číslo 3 a 8.

2.2 Tematický blok č. 2 - Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace – Gymnázium Františka Palackého Neratovice – 2 hodiny (2x45 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Teoretická výuka v této hodině navazuje na vymezení pojmů verbální a neverbální komunikace v první výukové hodině tematického bloku č. 1. Pozornost je teď soustředěna na interpersonální komunikaci a její různé formy, na dialog, prezentaci, poznávání oslovovaných, analýzu cílových skupin a aktivní naslouchání.

Metody

V hodině je použita kombinace několika výukových metod. Použity jsou jak klasické metody, zejména frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu, tak i metody aktivizující, diskusní, řízený rozhovor a dialog, a komplexní metody.

Klasické metody: frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu, práce s textem.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor a dialog, a heuristické metody.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků, kritické myšlení.

Pomůcky

Tabule, křída, whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, pracovní list č. 1, pracovní sešit, učebnice (manuál).

Podrobně rozpracovaný obsah

Bezporuchová komunikace vyžaduje nejenom minimalizaci šumů v komunikačním kanálu, ale i určitou symetrii v aktivitách komunikujících osob, udržování zájmu o komunikaci a další podmínky. V procesu komunikace si komunikant vytváří atribuce příčin sdělení, které je mu adresováno a spatřuje je buď v osobnosti komunikátora anebo v dané situaci. Tyto atribuce jsou stejně důležité jako sdělení samo, protože ovlivňují postoje komunikanta a jeho chování vůči komunikátorovi. Komunikace je buď jednostranným sdělováním anebo vzájemnou výměnou informací, v tomto případě jde o komunikaci

interpersonální. Komunikace je komplementární jev, v němž se střídá role komunikátora (toho, kdo něco sděluje druhému) s rolí komunikanta (toho, kdo je příjemcem sdělování). Zjednodušený model mezilidské komunikace můžeme znázornit následovně: Vysílač (komunikátor) sděluje zprávu v zakódované podobě přijímači (komunikantovi). K porozumění dochází, pokud je vyslaná zpráva shodná s přijatou. Přijímač hlásí zpět, jak zprávu dekodoval, jak ji přijal. Toto zpětné hlášení označujeme jako feedback – zpětná vazba. Správná analýza zpětné vazby je nezbytným předpokladem vytvoření správného vztahu mezi mluvčím a posluchačem, resp. mezi komunikujícími osobami navzájem. Předpokladem bezporuchové interpersonální komunikace je aktivní naslouchání.

Vyučovací hodina je zahájena představením tématu a cílů výuky: pochopit podstatu a specifika interpersonální komunikace a předpokladů pro vytvoření správného vztahu mezi komunikujícími osobami. V krátké diskusi žáci nejdříve sami hledají odpovědi na položené otázky, jejich odpovědi budou porovnávány, upřesňovány a konfrontovány. Následně je souhrn základních informací zapsán v několika bodech na tabuli případně promítnut na dataprojektoru. Následně žáci řeší další úkoly z pracovního listu č. 1 Verbální a neverbální komunikace a z pracovního sešitu. Závěr hodiny je věnován kontrole úkolů z pracovního listu č. 1 a analýze řešení z pracovního sešitu.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Schopnost mladých lidí odpovědně přistupovat k rozhodovacím procesům předpokládá získání kompetencí pro bezpečné a tvořivé využívání informací. K tomu, aby se mladí lidé naučili rozeznávat kvalitní informace od těch lživých je zapotřebí, aby měli schopnost správně chápat a analyzovat různé zdroje informací, to znamená nejenom psané texty, ale rovněž různé formy mluvených projevů. Druhá hodina přednášky je věnována výstavbě mluveného projevu, řečnickým jazykovým prostředkům a významovému a formálnímu členění mluvené řeči. Kompetence zkoumat a správně chápat mluvenou řeč jde ruka v ruce se schopností správně se vyjadřovat a srozumitelně mluvit.

Metody

V hodině je použita kombinace několika výukových metod. Použity jsou především klasické metody, zejména frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu. Prostor ale mají i metody aktivizující, diskusní, zejména řízený rozhovor, který umožní aktivní zapojení žáků do výuky a zajistí udržení jejich zájmu a pozornosti, a komplexní metody.

Klasické metody: frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu, práce s textem.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor a dialog, a heuristické metody.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků, kritické myšlení.

Pomůcky

Tabule, křída, whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, pracovní list č. 2 Mluvený projev a prezentace, manuál, pracovní sešit.

Podrobně rozpracovaný obsah

Mluvený projev je zásadním způsobem ovlivněn správnou volbou slov a adekvátním členěním řeči na významové celky. Jako forma verbální komunikace má mluvená řeč i svou zvukovou stránku, která je předmětem zkoumání paralingvistiky. Paralingvistika tvoří jakýsi přechod od nonverbálních ke slovním projevům. Paralingvistické složky mluvy pomáhají jednak vyjádřit a zdokumentovat pravost sdělované informace, tak i správně dešifrovat význam sdělení a postoj řečníka. Akustické složky řeči lze zkoumat z hlediska hlasové dimenze (zbarvení, výška hlasu), časové struktury (rychlost, pauzy v řeči, dynamika

mluveného projevu), interakce mezi mluvčím a posluchači a rovněž z hlediska mimoslovních projevů (tón, výslovnost). K základním druhům mluvených projevů patří: referát, přednáška, diskusní příspěvek, slavnostní proslov, politická řeč, tisková konference, televizní vystoupení. Příprava mluveného projevu má obvykle tyto fáze: volba tématu a zformulování cíle projevu, analýza publika, zpracování hlavního textu, stanovení úvodu a závěru projevu, nácvik přednesu. Poslední fází je pak samotné vystoupení.

Druhá hodina přednášky je kromě teoretické výuky věnována rovněž procvičení nabytých vědomostí formou identifikace různých druhů mluvených projevů a vypracování úkolů pracovního listu č. 2 a řešení a analýze úkolů z pracovního sešitu. Závěr je věnován kontrole úkolů z pracovního listu č. 2.

2.3 Tematický blok č. 3 - Problémy v interpersonální komunikaci, komunikace v páru, prevence sexuálního násilí a komunikace – Gymnázium Františka Palackého Neratovice – 4 hodiny (4x45 minut) dílna

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Workshop sexuální výchovy zaměřený na prevenci sexuálního násilí a komunikaci: „Když to chce“. Interaktivní dílna vedená lektorkami skupiny Konsent. První hodina je věnována sdělování a chápání významů v párové komunikaci.

Metody

V hodině je použita kombinace několika výukových metod. Použity jsou metody aktivizující, metody komplexní a heuristické metody.

Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

Whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, hrací kartičky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsanými hesly, pracovní list č. 3 Komunikační dovednosti a kompetence, manuál.

Podrobně rozpracovaný obsah

První hodina dílny je věnována problematice zvládnutí techniky mluveného projevu a charakteristice zdrojů chyb v párové komunikaci. Zvládnutí techniky mluveného projevu znamená mít schopnost hovořit s partnerem nebo na veřejnosti se zřetelem k pravidlům společenského chování, rozvinutí schopnosti komunikovat, přesvědčivě mluvit a prezentovat vlastní myšlenky tak aby byly pochopeny, těmi, komu jsou určeny. Zdůrazněno je respektování názorů partnera v komunikaci, zachování integrity osobnosti a schopnost prosadit se v komunikaci bez projevů agrese anebo naopak pasivity v sociálních interakcích. Žáci aktivně diskutují, prezentují své názory a v závěru hodiny řeší ve skupinách úkoly z pracovního listu č. 3 Komunikační dovednost a kompetence.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Druhá hodina je věnována sdělování a chápání významů v párové komunikaci. Submisivní, asertivní a agresivní chování a vzájemný respekt v interpersonální komunikaci.

Metody

V hodině jsou použity metody aktivizující a metody komplexní.

Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, psací potřeby, whiteboard, fixy, hrací kartačky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsanými hesly.

Podrobně rozpracovaný obsah

Druhá hodina je věnována vymezení různých strategií v komunikaci, vysvětlení a procvičení možností, jak řešit krizovou komunikaci, co je asertivní komunikace a jak rozpoznat nebezpečí agresivní komunikace. Žáci pracují samostatně a ve skupinách, výuka probíhá interaktivní formou: jednotlivé skupiny a jednotlivci navrhuje scénáře možných řešení krizových situací. Věnují se analýze možnosti prevence sexuálního násilí a šikany v párových interakcích.

3. hodina

Forma a bližší popis realizace

Třetí hodina se dále věnuje možnostem prevence sexuálního násilí, diskusi a procvičování situací vyžadujících řešení konfliktů při respektování práv partnera v komunikaci. Řeší se možnosti pomoci obětem sexuálního násilí.

Metody

V hodině jsou použity metody aktivizující a metody komplexní.

Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

Sešity, psací potřeby, whiteboard, fixy, hrací kartičky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsanými hesly.

Podrobně rozpracovaný obsah

Žáci pracují samostatně anebo jsou rozděleni do skupinek. Jednotlivé skupinky dostanou papírky s popsanými situacemi, které vedou k sexuálnímu násilí. Diskutují o možnostech, jak se daným situacím vyhnout, kde v partnerské komunikaci vznikají zárodky konfliktního chování, jak rozpoznat počátky agresivního jednání, a co lze a co nelze považovat za přípustné a vhodné v partnerské komunikaci. Jednotlivci pak hledají vhodná slova a pojmy na vyjádření pocitů a dojmů z prožitých situací.

4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Ve čtvrté hodině žáci hledají odpovědi na otázku, co je možné udělat, když se jim někdo svěří, že se stal obětí sexuálního násilí, anebo co mohou dělat, když jsou sami obětí sexuálního násilí.

Metody

V hodině jsou použity metody aktivizující a metody komplexní.

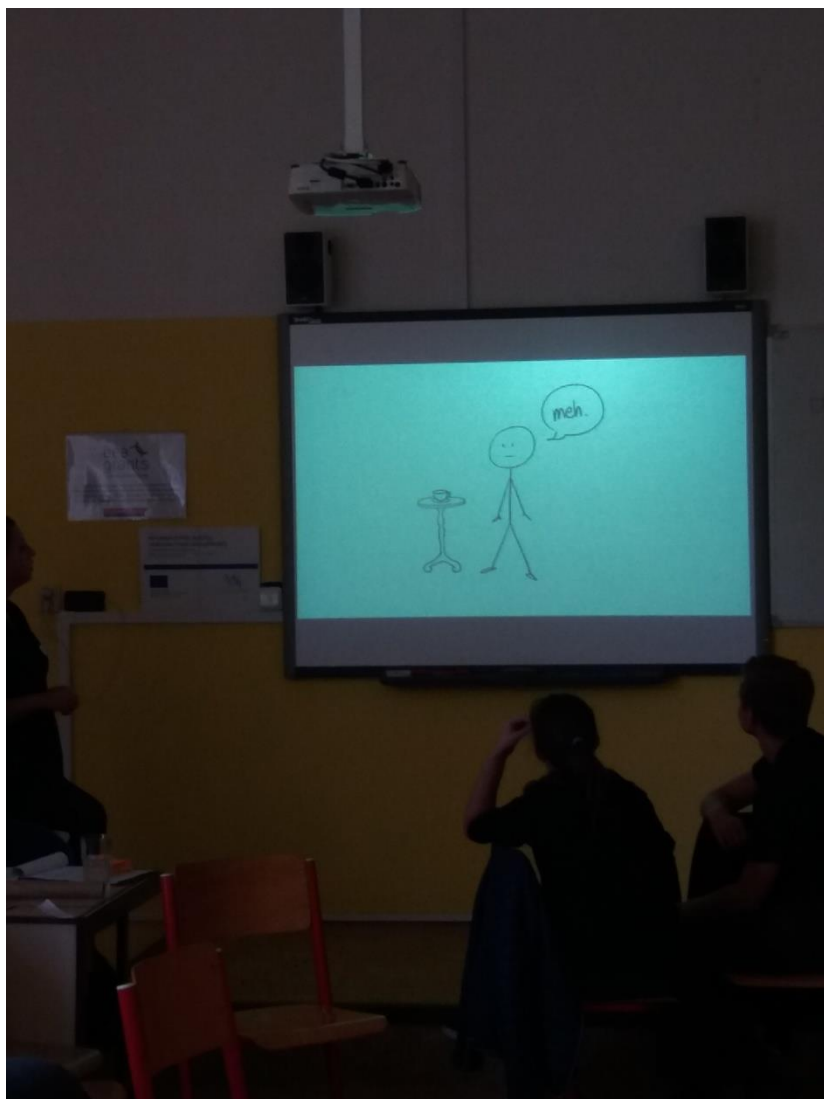
Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, dataprojektor, psací potřeby, whiteboard, fixy, kartičky s popsánými kontakty, papírky s popsánými hesly.

Podrobně rozpracovaný obsah

V poslední hodině žáci navrhuji, co dělat, pokud se jim někdo svěří s tím, že se stal obětí sexuálního násilí. Rovněž diskutují o tom, jak by sami tento problém řešili. Návrhy napíší na tabuli. Dostanou kontakty, kam se mohou obrátit, pokud by potřebovali pomoc anebo by chtěli někomu pomoci. V závěru je promítnuté video „Když to nechce, tak to nechce“, které vtipnou formou vysvětluje, co je a co není přípustné chování a kdy se jedná o sexuální násilí. Video vybízí k zamyšlení a poukazuje na některé falešné představy a mýty týkající se sexuálního násilí.

Nakonec jsou žáci vyzváni, aby dílnu ohodnotili: co jim přinesla, jak se jim práce líbila a co nového se naučili.

2.4 Tematický blok č. 4 - Společenská odpovědnost jako důležitá podmínka fungující demokratické společnosti – exkurze na Magistrát hlavního města Prahy - 3 hodiny (3x45 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Aktivní zapojení mladých lidí do procesů spolurozhodování a spoluúčasti na rozvoji občanské společnosti je spojeno s pochopením a uplatňováním zásad společensky odpovědného jednání. Exkurze je zahájena prohlídkou prostor MHMP: žáci mají možnost se seznámit s historií budovy, ve které magistrát sídlí i s tím, jaké jsou jeho úkoly a kompetence. Dále vyslechnou přednášku věnovanou vymezení pojmu společenská odpovědnost a zásadám společensky odpovědných aktivit.

Metody

V hodině bude použita kombinace několika výukových metod. Použita bude jak klasická metoda, vyprávění, tak i metody aktivizující, diskuse a řízený rozhovor.

Klasické metody: vyprávění, přednáška a vysvětlování.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor.

Pomůcky

Tabule, psací potřeby, informační materiály o MHMP a jeho činnostech.

Podrobně rozpracovaný obsah

Po prohlídce prostor magistrátu a seznámení se s historií budovy, ve které magistrát sídlí, se žáci zúčastní přednášky, ve které pracovníce Magistrátu hlavního města Prahy vymezí pojem společenská

odpovědnost a vysvětlí zásady společenské odpovědnosti a její integraci do systému řízení hlavního města Prahy. Žáci se v interaktivní přednášce dozvědí: jaké jsou podmínky pro rozvoj společenské odpovědnosti, jaký je význam široce dostupných informací o společensky odpovědných aktivitách a v čem spočívá výchova ke společenské odpovědnosti.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Ve druhé hodině žáci diskutují s pracovníky MHMP o problematice společenské odpovědnosti a o dalších problémech spojených s činností a úkoly MHMP. V diskusi se žáci zajímají o to, jaké jsou možnosti získat informace o práci MHMP nejenom z webového portálu magistrátu, ale i od konkrétních pracovníků jednotlivých oborů. Po skončení diskuse se žáci přesunou do místnosti určené pro tiskové konference, kde se uskuteční beseda s vedoucím tiskového oddělení a tiskovým mluvčím MHMP.

Metody

Výuka je realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: řízený rozhovor.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, dataprojektor, tabule, křída, whiteboard, fixy, sešity, psací potřeby.

Podrobně rozpracovaný obsah

Ve druhé hodině žáci diskutují s pracovníky MHMP o problematice společenské odpovědnosti: diskuse probíhá nejenom formou otázek, které kladou žáci pracovníkům magistrátu, ale interaktivním způsobem – pracovníci magistrátu dávají otázky žákům, ptají se jich na jejich názory a zadávají jim úkoly, ve kterých si žáci mohou ověřit zvládnutí a pochopení tématu společenské odpovědnosti. Hodina pokračuje v místnosti tiskového oddělení. Zde vedoucí tiskového oddělení a tiskový mluvčí MHMP hned na začátku zadá žákům úkol, vtáhne je do svého vystoupení a velmi profesionálně naváže formou interaktivních a heuristických metod s žáky kontakt.

3. hodina

Forma a bližší popis realizace

Ve třetí hodině pokračuje beseda s vedoucím tiskového oddělení a tiskovým mluvčím MHMP.

Metody

Výuka je realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: řízený rozhovor.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Podrobně rozpracovaný obsah

Žáci se v besedě kromě jiného dozvědí: jaké jsou úkoly tiskového oddělení, jak se realizuje spolupráce tiskového oddělení a mluvčího magistrátu se zástupci médií, jaké jsou způsoby získávání a předávání informací v rámci magistrátu, jaké úkoly má tiskový mluvčí a kdy je role tiskového mluvčího komplikována záměrně zkreslujícími informacemi od zástupců sdělovacích prostředků. Žáci jsou upozorněni na rozdíly mezi zpravodajskými informacemi a komentáři v médiích, které jsou někdy podávány zavádějícím způsobem: jako zpravodajská sdělení. Do besedy se žáci velmi aktivně zapojují,

tiskový mluvčí pracuje s žáky velmi profesionálně a žáci hodnotí celou exkurzi jako velmi přínosnou a zdařilou.

2.5 Tematický blok č. 5 - Komunikace, kritika a konflikty v komunikaci, skupinová strategie a komunikace v týmech – Gymnázium Františka Palackého Neratovice – prezentace (přednášky + diskuse) manažerů firmy ČEZ, a. s. - 2 hodiny (2x45 minut)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Komunikace jako způsob předávání a získávání informací a tvořivé využívání informací jsou nezdědka spojeny s potřebou vypořádat se s kritikou a řešit konfliktní situace, řešit problémy interpersonální komunikace v týmech a správně komunikovat s veřejností a médii. Právě tato témata tvoří hlavní obsah prezentací manažerů z firmy ČEZ, a. s.

Metody

Výuka je realizována kombinací klasických, aktivizujících a komplexních metod.

Klasické metody: frontální výuka, přednáška spojená s prezentacemi v PowerPointu a vysvětlování.

Metody aktivizující, diskusní: diskuse a řízený rozhovor.

Komplexní metoda: individuální samostatná práce žáků.

Pomůcky

Whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, tablety, učebnice (manuál).

Podrobně rozpracovaný obsah

Prezentace jsou věnovány problematice komunikace, kritiky a řešení konfliktů v komunikaci, komunikaci v rámci formálních a neformálních organizačních struktur a skupinové strategii. Dalšími tématy jsou: jednání a vyjednávání, vysvětlování, přesvědčování, kladení otázek. Marketing firmy – prezentace informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje. V rámci prezentací a následných diskusí jde mimo jiné o analýzu pojmů: asertivita, agresivita a submitivita v komunikaci. Pozornost je věnována problematice skupinové strategie, jednání a vyjednávání, vysvětlování, přesvědčování, kladení otázek a řešení konfliktů v týmech. Konflikt ve firmě vzniká jako střetnutí dvou nebo více navzájem neslučitelných, rozporných sil, motivů, či názorů, které vyvolávají

napětí. Zároveň s tím se objevuje tendence toto napětí redukovat nebo odstranit, tedy konflikt řešit. Obecně platí, že čím více je alternativ, tím je konflikt, a tedy i rozhodování těžší; a volba mezi dvěma důležitými alternativami je těžší než volba mezi dvěma nejdůležitějšími alternativami. Výuka probíhá formou interaktivních přednášek spojených s kladením otázek a následnou diskusí.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Druhá hodina je věnována skupinové strategii, a rovněž problematice marketingu firmy a prezentaci informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje. Žáci dostanou k vypracování úkol podle zadání (úkol připraví manažer ČEZ), a pak se zúčastní se krátké manažerské hry. Závěr je věnován diskusi s žáky a vyhodnocení manažerské hry.

Metody

Výuka je realizována kombinací klasických, aktivizujících a komplexních metod.

Klasické metody: frontální výuka, přednáška spojená s prezentacemi v PowerPointu.

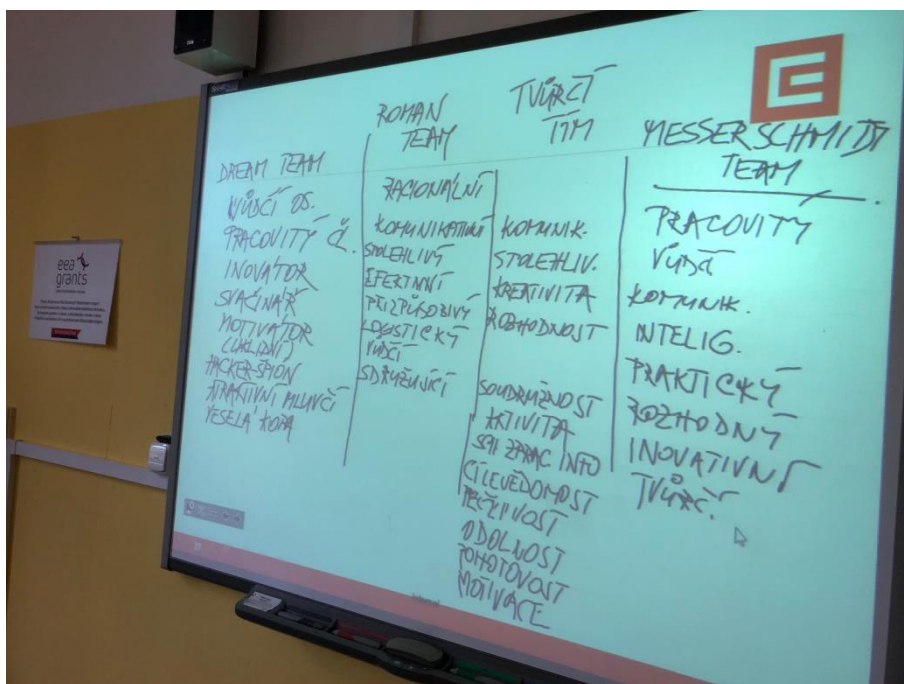
Metoda aktivizující, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, tablety, dataprojektor, tabule, křída, whiteboard, fixy, sešity, psací potřeby, učebnice (manuál).

Podrobně rozpracovaný obsah

Teoreticky má adekvátní model řešení konfliktu či problému čtyři fáze: definování, to znamená, co nejpřesněji vymezení problému; generování čili stanovení alternativních řešení; hodnocení a výběr nejvhodnější alternativy; provedení čili implementace navrženého řešení a zjištění, jak se osvědčilo. Žáci v hodině diskutují s manažery o různých možnostech vedení týmů a problematice týmové komunikace, o výhodách a nevýhodách různých forem organizačních struktur, i o fungování neformálních struktur v rámci firem. Pozornost je věnována také problematice skupinové strategie,

osobnosti manažera a otázkám prezentace informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje.

2.6 Tematický blok č. 6 - Firemní komunikace a komunikace v týmech – dílna, 4 hodiny (4x45 minut) - získávání odborných zkušeností v centrále firmy Tesco Stores ČR, a.s., Praha, Vršovice.

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Dílna v centrále společnosti Tesco Stores je zaměřena především na získávání kompetencí žáků týkajících se komunikace v týmech. Dalšími tématy v rámci dílny jsou: jak probíhá firemní komunikace, a jak se připravit na pracovní pohovor, jak psát životopis, jak komunikovat v kolektivu a mluvit na veřejnosti.

Metody

Výuka je realizována kombinací klasických, aktivizujících a komplexních metod.

Klasické metody: frontální výuka, přednáška a vysvětlování.

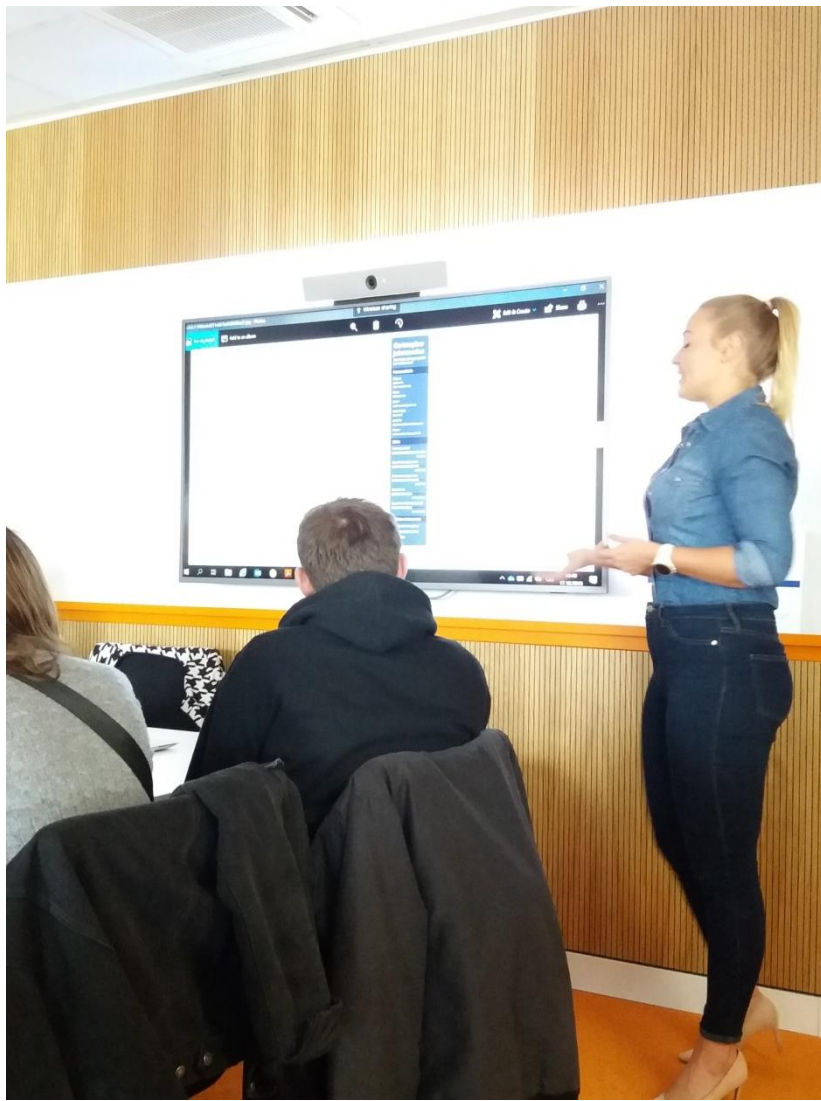
Metody aktivizující, diskusní: diskuse a řízený rozhovor.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, tablety, dataprojektor.

Podrobně rozpracovaný obsah

V první hodině se uskuteční krátká prezentace na dané téma, kterou připraví manažerka firmy Tesco, pak budou k tématu hovořit další pracovníci personálního oddělení. Žáci mají možnost průběžně klást přednášejícím otázky.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Druhá hodina je věnována diskusi a problematice firemní komunikace, otázkám přímého marketingu a mezinárodnímu marketingu.

Metody

Výuka je realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, tablety, dataprojektor, tabule.

Podrobně rozpracovaný obsah

Specifika analýzy a předávání informací při práci v mezinárodních týmech. Kulturní zvláštnosti a jejich vliv na marketingové strategie. Samostatná práce žáků, řešení zadaných úkolů a diskuse.

3. hodina

Forma a bližší popis realizace

Třetí hodina je věnována problematice přípravy na pracovní pohovor a vysvětlení pravidel, jak má uchazeč o zaměstnání správně napsat životopis.

Metody

Výuka je realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

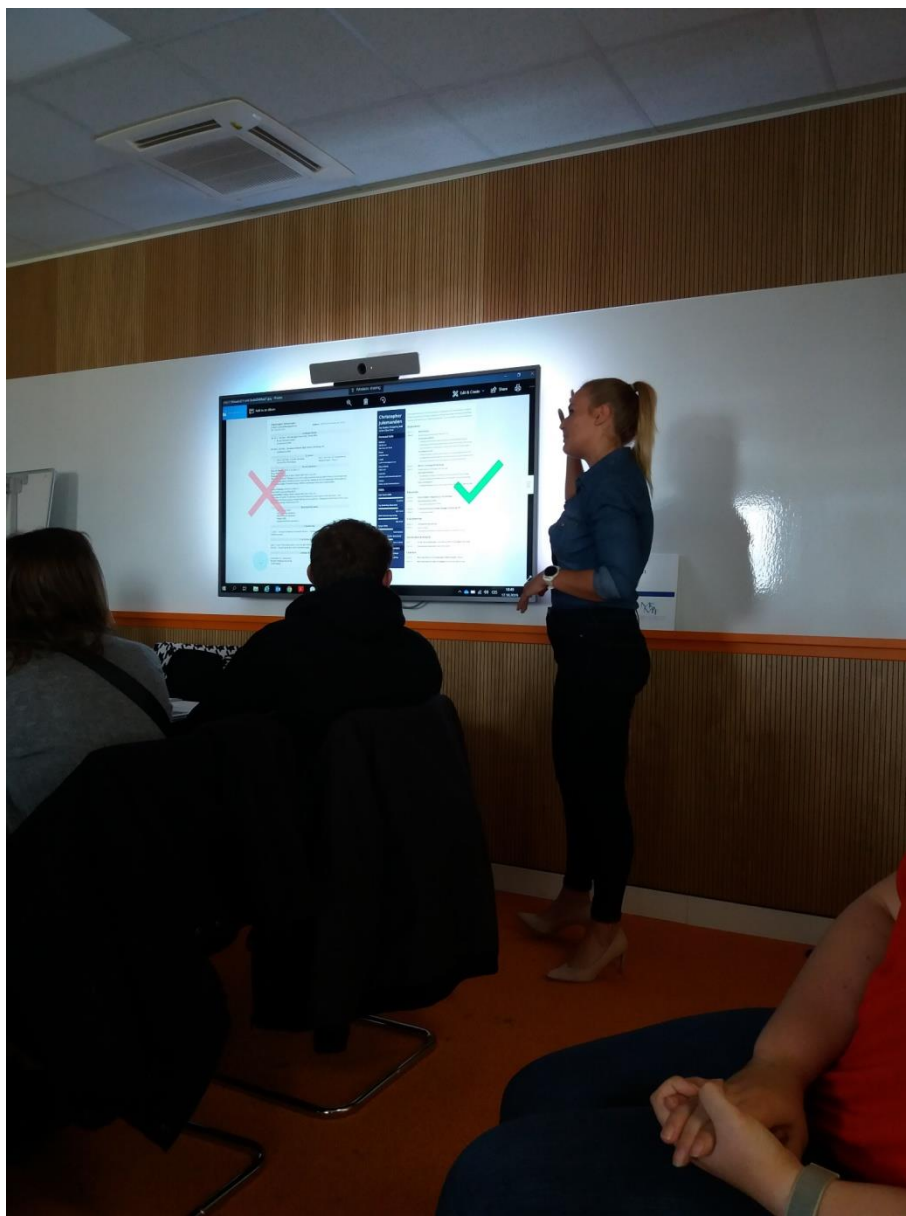
Metoda aktivizujících, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky

PC, dataprojektor, tabule, předem připravené životopisy žáků.

Podrobně rozpracovaný obsah

V rámci interaktivní přednášky a následné besedy se žáci dozvědí, jak se připravit na vstupní pracovní pohovor, jak napsat motivační dopis a jak správně napsat životopis.

4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Ve čtvrté hodině si žáci vyzkouší pracovní pohovor v češtině i v angličtině, a diskutují o tom, jaké jsou požadavky na obsazení různých pracovních pozic ve velké firmě, jako i o výhodách práce ve velké mezinárodní společnosti. Zájemci si pak mohou nechat zkontrolovat své předem připravené životopisy.

Metody

Výuka je realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná práce žáků.

Pomůcky

PC, dataprojektor, tabule, předem připravené životopisy žáků.

Podrobně rozpracovaný obsah

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Čtvrtá – poslední – hodina dílny probíhá jako beseda s žáky, kdy žáci kladou otázky týkající se možností práce ve velké mezinárodní společnosti, zajímají se o kvalifikační požadavky, které na uchazeče klade firma Tesco a dozvědí se i to, jak firma podporuje projekty pro nadané žáky. Jednotlivě si pak žáci mohou vyzkoušet pracovní pohovor a nechat si zkontrolovat předem připravené životopisy.

3 Metodická část

Metodický úvod

Cílem programu Informační média – Rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, porozumění médiím je podpora rozvoje schopnosti odhalovat mediální manipulaci a bránit se jí, rozvoj kritického myšlení s cílem chránit děti a mládež před manipulací vedoucí ke krizovému chování, osobní rozvoj žáků a kreativní využívání získaných informací. Program je jedním z deseti výukových bloků, které vznikly v rámci projektu Informace pro rozvoj demokratické společnosti IRDS. Primárním cílem projektu je rozvoj kritického myšlení, schopnosti získávat relevantní informace a analyzovat je s využitím mezioborových vazeb.

(Další) realizátoři programu by měli mít potřebné teoretické poznatky týkající se jednotlivých tematických bloků, měli by být schopni pracovat s připravenými studijními materiály, orientovat se v základní terminologii týkající se informací a informačních zdrojů, měli by být schopni srozumitelně vysvětlit problematiku komunikace, komunikačních dovedností, tvořivého využívání informací, a vést žáky ke kritickému myšlení.

K základním předpokladům úspěšné realizace programu patří zajištění spolupráce a spoluúčasti na realizaci programu odborníků z praxe, manažerů či jiných pracovníků velkých firem a zaměstnanců státní správy anebo vyšších územně samosprávných celků, kteří se budou podílet na realizaci jak teoretické výuky, tak i připravených exkurzí a dílen.

Program byl vytvořen ve spolupráci formálního a neformálního vzdělávání, představuje tak pro žáky novou zkušenost, seznamuje je s potřebou interdisciplinárního přístupu k efektivní práci s informacemi a poukazuje na nutnost aktivního zapojení mladých lidí do procesů spolurozhodování a spoluúčasti na rozvoji občanské společnosti.

Metodika k programu je na tomto odkazu:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.3_Metodika.pdf

Program je zaměřen na získání zejména těchto kompetencí:

- naučit se získávat relevantní informace a rozumět jim;
- umět odhalit mediální manipulaci a bránit se jí;
- naučit se vybírat vhodné informační zdroje;
- efektivně pracovat s informačními zdroji a naučit se odlišit kvalitní informace od informací lživých a manipulativních;
- umět vyhodnocovat obsah a význam verbální a neverbální komunikace;
- zdokonalit své komunikační dovednosti a kompetence;
- umět přijmout kritiku a řešit konflikty v komunikaci;
- naučit se komunikaci v týmech, umět dávat a přijímat zpětnou vazbu ve skupinovém prostředí.

Realizace programu je založena na efektivním propojení teoretické výuky – výukových hodin a přednášek a samostatné práce žáků v hodinách – s prohlubováním a rozšiřováním vědomostí prostřednictvím získávání odborných zkušeností při exkurzi a dílnách. V hodinách by se kromě klasických výukových metod, jakými jsou zejména frontální výuka, vyprávění, monologické metody, zápisky do sešitu, měly používat rovněž metody aktivizující, diskusní, řízený rozhovor a dialog, heuristické a komplexní metody, především individuální samostatná práce žáků a práce ve skupinách. Součástí výuky je využívání prezentací v PowerPointu, možnost práce s pracovními listy, možnost řešení úkolů z pracovního sešitu a práce s učebnicí. Všechny výukové hodiny jsou metodicky koncipovány tak, aby rozvíjely schopnosti mladých lidí odpovědně přistupovat k rozhodovacím

procesům, aby žáci byli vedeni ke kritickému myšlení a tvořivému využívání médií. Aby byli schopni informace nejenom vyhledávat a orientovat se v nich, ale je i správně interpretovat, rozumět jim a využívat je při učení i v praktickém životě. Žáci by rovněž měli zdokonalit své komunikační dovednosti, aby mohli informace využívat a dále předávat. V rámci všech tematických bloků je potřeba vytvořit tvůrčí prostředí a atmosféru, ve které budou žáci aktivně diskutovat o problémech, klást otázky a přicházet s náměty k dalším diskusím, měli by pracovat co nejvíce samostatně nebo ve skupinách, měli by mít možnost hledat nová řešení. Realizace většiny hodin pod vedením odborníků – nepedagogů, tedy lidí z praxe (pouze jednu – první hodinu teoretické výuky přímo vedla řešitelka projektu, vysokoškolský pedagog), otevírá žákům nové možnosti pro lepší orientaci ve složitém světě zkreslování a manipulativních technik, kterým jsou mladí lidé v mediálním prostoru vystaveni.

V rámci ověřování programu se ukázalo, že interaktivní formu vzdělávání a zařazení dílen a exkurze žáci hodnotí velmi pozitivně, a že jsou schopni pracovat a zapojovat se aktivně do výuky i v delším několik hodin trvajícím bloku, aniž by ztratili zájem o spolupráci a stali se pasivními.

Další realizátoři programu mohou využívat kromě připravených studijních materiálů – tří pracovních listů, pracovního sešitu a učebnice – také další odborné zdroje. Inspirací může být například základní použitá literatura uvedená na konci učebnice (manuálu) Rozvoj kritického myšlení: spravedlnost a solidarita ve společnosti.

3.1 Metodický blok č. 1 – Mluvená řeč jako zdroj předávání a získávání informací – Gymnázium Františka Palackého Neratovice - 1 hodina (45 minut)

Návaznost na kapitolu 2. 1

Anotace metodického bloku

Koncepce výukového bloku Informační média – Rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, analýza informací, porozumění médiím je založena na efektivním spojení teoretické výuky – výukových hodin, přednášek a samostatné práce žáků v hodinách – s prohlubováním a rozšiřováním vědomostí prostřednictvím získávání odborných zkušeností při exkurzi a dílnách. Přitom se klade důraz na dosažení cílů výuky a získávání a rozvoj klíčových kompetencí žáků. Tematicky je blok uspořádán tak, aby žáci byli schopni zorientovat se nejdříve v základním teoretickém poznatkovém fondu, a pak mohli postupně přejít k syntetičtějším poznatkům a aplikacím teorie v reálných společenských vztazích. Východiskem teoretické výuky je správné vymezení klíčových pojmů: komunikace, verbální a neverbální komunikace, mluvená řeč a její specifika.

Z hlediska metodiky to pro učitele znamená – věnovat ve výuce pozornost jak obecným tématům, která se týkají komunikace, verbální a neverbální komunikaci, druhům a zásadám komunikace apod., tak i získávání praktických zkušeností žáků a aplikaci nabytých poznatků. Komunikace je nejenom rozvinutou sociální interakcí, ale také jejím předpokladem. Lze ji charakterizovat jako sdělování významů mezi lidmi. Sdělováním je jak předávání, tak i přijímání významů, přičemž významem je vše, o čem lidé mezi sebou komunikují – například informace, poznatky, emoce, normy, hodnoty, ideály, postoje nebo dovednosti. Proč hovoříme o významu, a ne o obsahu komunikace? Význam vyjadřuje vázanost obsahu komunikace na individuální psychiku a osobnost účastníků, a také vázanost na situační a společenský kontext, ve kterém se komunikace uskutečňuje. Mluvená řeč představuje jednu z forem verbální komunikace, další formou je komunikace psaná. Kromě verbální komunikace rozlišujeme různé druhy neverbální komunikace. Nonverbální komunikaci čili „řeč těla“ tvoří zejména: gesta, pohyby, prostorové umístění, doteky, výrazy tváře, pohledy očí a parajazykové jevy. Nonverbální komunikací člověk nejčastěji vyjadřuje – záměrně i nezáměrně – vlastní emocionální stav. Cílevědomé využívání výrazů vlastního emocionálního stavu jako prostředků k vyvolávání žádoucích dojmů u příjemce tvoří zřejmě nejrozvinutější formu nonverbální komunikace. Je to záměrná sebe prezentace,

jejíž cíl může samotnou sebe prezentaci přesahovat. Nonverbální komunikace může verbální komunikaci nahrazovat, zvýraznit její účinek, být s ní v rozporu, ale může taky měnit její význam. Mluvená řeč je vždy doprovázena různými složkami neverbálních projevů.

Vyučovací hodina by měla být zahájena představením projektu, a pak představením tématu a cílů výuky: pochopit podstatu pojmů komunikace, verbální a neverbální komunikace, specifika mluvené řeči, význam prvního dojmu. V diskusi by měli žáci nejdříve sami hledat co nejvýstižnější definice těchto pojmů, přitom by měli pracovat samostatně anebo ve skupinkách. O jednotlivých návrzích by se mělo diskutovat, měly by být upřesňovány a konfrontovány. Následně by měly být porovnány a shrnuty společné a odlišné znaky různých návrhů. Souhrn základních informací je vhodné v několika bodech zapsat na tabuli případně promítnout na dataprojektoru. Žáci by se pak měli seznámit s úkoly z pracovního listu č. 1 Verbální a neverbální komunikace a měli by zkusit samostatně vyřešit některé úkoly, například úkoly číslo 3 a 8.

Plán na dnešní den: 26.9.2019

- **základní informace o projektu IRDS, vstupní dotazník, ukázky úkolů ze studijních materiálů (pracovních listů, pracovního sešitu, učebnice)**
- **výuka Mluvená řeč jak zdroj předávání informací**
- **přednáška lektorů skupiny Konsent na téma: Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. ...**
- **workshop sexuální výchovy zaměřený na prevenci sexuálního násilí a komunikaci: „Když to chce“**

IRDS 4. blok Informační média - Rozvoj kritického myšlení 5

V hodině doporučujeme kombinovat několik výukových metod: jak klasické metody, tak i metody aktivizující, diskusní a komplexní.

Klasické metody: frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor a dialog, heuristické metody.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků, kritické myšlení.

Pomůcky: PC, whiteboard, fixy, dataprojektor, sešity, psací potřeby, pracovní list č. 1 Verbální a neverbální komunikace.

Cíle výuky – pochopit podstatu verbální a neverbální komunikace a specifika mluvené řeči.

Úkol z PL č.1

K důležitým dovednostem v mezilidských vztazích patří **asertivita**. Zjednodušeně ji můžeme definovat jako zdravé sebeprosazení v komunikaci. **Asertivní** člověk otevřeně vyjadřuje vlastní myšlenky a přání, aktivně se snaží dosáhnout svých cílů, ale přitom neporušuje práva jiných.

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení

11

Lidé s nedostatkem asertivity jsou **pasivní**, ustupují v komunikaci, za každou cenu se snaží vyhnout konfliktu, jejich jednání je neúčinné a nevede k dosažení vytyčených cílů. Na druhé straně **agresivní** jednání znamená bezohledné prosazování svých zájmů a cílů na úkor jiných.

V následujícím úkolu rozhodněte, zda uvedená tvrzení odpovídají asertivnímu (AS), pasivnímu (P) anebo agresivnímu (AG) jednání.

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení

12

- Máš pravdu. Můj názor není důležitý()
- Já mám pravdu. Pokud si myslíš něco jiného, je to špatně..... ()
- Takto vidím situaci. To si myslím()
- Promiň, nechci pokračovat v tomto rozhovoru ()
- Můžete mít na věc jiný názor, ale já si myslím ()
- Takto to rozhodně nebude, to je zcela vyloučeno()
- Pokud myslíš, že to jinak nejde, já se přizpůsobím.....()

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení

13

- Máš pravdu. Můj názor není důležitý(P)
- Já mám pravdu. Pokud si myslíš něco jiného, je to špatně..... (AG)
- Takto vidím situaci. To si myslím(AS)
- Promiň, nechci pokračovat v tomto rozhovoru(AS)
- Můžete mít na věc jiný názor, ale já si myslím(AS)
- Takto to rozhodně nebude, to je zcela vyloučeno(AG)
- Pokud myslíš, že to jinak nejde, já se přizpůsobím(P)

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení 20

Úkol z PL č. 1

Při komunikaci dochází k přenosu informací. Dalším krokem je analýza (rozbor) informací, tedy analýza sdělení. (Jako když si přečtete zadání příkladu z matematiky, a pak ho čtete znovu a znovu, abyste pochopili, co vlastně máte počítat.) V následujícím úkolu si procvičíte svou schopnost hledat souvislosti, vyvozovat závěry a tvořivě analyzovat dostupné informace. V každé skupině jsou tři slova. Přiřad'te k nim jedno další tak, aby nějak souviselo se všemi ostatními.

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení 21

vzor: strom – král – peněženkařešení: koruna

- A) kniha – strom – sešit řešení:
- B) tma – humor – pohřeb řešení:
- C) kluk – penalta – Petr Čechřešení:
- D) autobus – sešit – telefonřešení:

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení 22

- A) kniha – strom – sešit řešení: **list**
B) tma – humor – pohřeb řešení: **černá**
C) kluk – penalta – Petr Čech řešení: **míč**
D) autobus – sešit – telefon řešení: **linka**

IRDS 4. blok Informační média -
Rozvoj kritického myšlení 26

3.2 Metodický blok č. 2 - Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace – Gymnázium Františka Palackého Neratovice – 2 hodiny (2x45 minut)

Návaznost na kapitolu 2. 2

Anotace metodického bloku

Teoretická výuka v této hodině by měla navazovat na vymezení pojmů verbální a neverbální komunikace v první výukové hodině tematického bloku č. 1. Pozornost by teď měla být soustředěna na interpersonální komunikaci a její různé formy, na dialog, prezentaci, poznávání oslovovaných, analýzu cílových skupin a aktivní naslouchání. Bezporuchová komunikace vyžaduje nejenom minimalizaci šumů v komunikačním kanálu, ale i určitou symetrii v aktivitách komunikujících osob, udržování zájmu o komunikaci a další podmínky. V procesu komunikace si komunikant vytváří atribuce příčin sdělení, které je mu adresováno a spatřuje je buď v osobnosti komunikátora anebo v dané situaci. Tyto atribuce jsou stejně důležité jako sdělení samo, protože ovlivňují postoje komunikanta a jeho chování vůči komunikátorovi. Komunikace je buď jednostranným sdělováním anebo vzájemnou výměnou informací, v tomto případě jde o komunikaci interpersonální. Komunikace je komplementární jev, v němž se střídá role komunikátora (toho, kdo něco sděluje druhému) s rolí komunikanta (toho, kdo je příjemcem sdělování). Zjednodušený model mezilidské komunikace můžeme znázornit následovně: Vysílač (komunikátor) sděluje zprávu v zakódované podobě přijímači (komunikantovi). K porozumění dochází, pokud je vyslaná zpráva shodná s přijatou. Přijímač hlásí zpět, jak zprávu dekodoval, jak ji přijal. Toto zpětné hlášení označujeme jako feedback – zpětná vazba. Správná analýza zpětné vazby je nezbytným předpokladem vytvoření správného vztahu mezi mluvčím a posluchačem, resp. mezi komunikujícími osobami navzájem. Předpokladem bezporuchové interpersonální komunikace je aktivní naslouchání.

1. hodina

První hodina by měla být zahájena představením tématu a cílů výuky: pochopit podstatu a specifika interpersonální komunikace a předpokladů pro vytvoření správného vztahu mezi komunikujícími osobami. V krátké diskusi by žáci měli nejdříve sami hledat odpovědi na položené otázky, jejich odpovědi mohou být porovnávány, upřesňovány a konfrontovány. Následně je vhodné souhrn základních informací zapsat v několika bodech na tabuli případně promítnout na dataprojektoru. Následně by žáci měli řešit další úkoly z pracovního listu č. 1 Verbální a neverbální komunikace a úkoly z pracovního sešitu. Závěr hodiny se může věnovat kontrole úkolů z pracovního listu č. 1 a analýze řešení úkolů z pracovního sešitu.

V hodině doporučujeme použít kombinace několika výukových metod. Použity mohou být klasické metody, zejména frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu. Prostor ale mohou mít i metody aktivizující, diskusní, zejména řízený rozhovor, který umožní aktivní zapojení žáků do výuky a zajistí udržení jejich zájmu a pozornosti, a komplexní metody.

Klasické metody: frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu, práce s textem.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor a dialog, a heuristické metody.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků, kritické myšlení.

Pomůcky: Tabule, křída, whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, pracovní list č. 1. Verbální a neverbální komunikace, pracovní sešit, učebnice (manuál).

Cíle výuky – pochopit podstatu a specifika interpersonální komunikace.

2. hodina

Druhá hodina by měla být věnována výstavbě mluveného projevu, řečnickým jazykovým prostředkům a významovému a formálnímu členění mluvené řeči. Kompetence zkoumat a správně chápat mluvenou řeč jde ruka v ruce se schopností správně se vyjadřovat a srozumitelně mluvit. To, jak se člověk vyjadřuje, jak je schopen komunikovat, je důležitým faktorem, který ovlivňuje jeho sebepojetí, jeho schopnost prosadit se v kolektivu, a najít své místo ve společnosti. Mluvený projev je zásadním způsobem ovlivněn správnou volbou slov a adekvátním členěním řeči na významové celky. Jako forma verbální komunikace má mluvená řeč i svou zvukovou stránku, která je předmětem zkoumání paralingvistiky. Paralingvistika tvoří jakýsi přechod od nonverbálních ke slovním projevům. Paralingvistické složky mluvy pomáhají jednak vyjádřit a zdokumentovat pravost sdělované informace, tak i správně dešifrovat význam sdělení a postoj řečníka. Akustické složky řeči lze zkoumat z hlediska hlasové dimenze (zbarvení, výška hlasu), časové struktury (rychlost, pauzy v řeči, dynamika mluveného projevu), interakce mezi mluvčím a posluchači a rovněž z hlediska mimoslovních projevů (tón, výslovnost). K základním druhům mluvených projevů patří: referát, přednáška, diskusní příspěvek, slavnostní proslov, politická řeč, tisková konference, televizní vystoupení. Příprava mluveného projevu má obvykle tyto fáze: volba tématu a zformulování cíle projevu, analýza publika, zpracování hlavní stati, stanovení úvodu a závěru projevu, nácvik přednesu. Poslední fází je pak samotné vystoupení.

Druhá hodina by měla být věnována – kromě teoretické výuky – rovněž procvičení nabytých vědomostí formou identifikace různých druhů mluvených projevů a vypracování úkolů pracovního listu č. 2 a analýze úkolů z pracovního sešitu. Závěr by měl patřit kontrole úkolů z pracovního listu č. 2.

V hodině doporučujeme použít kombinace několika výukových metod. Použity mohou být klasické metody, ale i metody aktivizující, diskusní, a komplexní metody.

Klasické metody: frontální výuka, vyprávění, monologická metoda, zápisy do sešitu, práce s textem.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor a dialog, a heuristické metody.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků, kritické myšlení.

Pomůcky: PC, tabule, křída, whiteboard, fixy, dataprojektor, sešity, psací potřeby, pracovní list č. 2
Mluvený projev a prezentace, pracovní sešit, manuál.

Cíle výuky – pochopit význam interpersonální komunikace ve společenských vztazích.

Ukázky úkolů z pracovního listu č. 2:

5. Pokud se někdo chce prosadit v kolektivu, pokud má zájem na tom, aby ho spolužáci (kamarádi či spolupracovníci) při řešení problémů respektovali, měl by se v komunikaci snažit:

A) Držet své pocity na uzdě a co nejméně podléhat emocím.

B) Vždy dávat průchod svým pocitům (emocím), protože jediné tak bude působit důvěryhodně.

C) Vnímat emoce druhých a podle situace během rozhovoru komunikovat otevřeně.

Řešení: C) Vnímat emoce druhých a podle situace během rozhovoru komunikovat otevřeně.

6. Při veřejném vystoupení je potřeba mít především na mysli, že:

A) Máte udržovat oční kontakt s první řadou.

B) Vaše slova by měla být v souladu s řečí vašeho těla.

C) Řeč těla nikdy nelže, proto je třeba se soustředit na ni, pronášená slova nejsou příliš důležitá.

Řešení: B) Vaše slova by měla být v souladu s řečí vašeho těla.

Několik poznámek k metodice práce s pracovními listy: Žáci mohou vyplňovat pracovní listy individuálně, ale i ve skupinách. Vyučující potom pracovní listy opraví a při nejbližší příležitosti rozdává žákům. Pokračováním výukového procesu je analýza jednotlivých úkolů, vysvětlení a odůvodnění správných odpovědí a celkové vyhodnocení dosažené úrovně znalostí. S pracovními listy lze také pracovat tak, že se vybere pouze jeden či dva úkoly, které se promítnou na dataprojektoru, žáci pak odpovídají ústně a o řešeních se diskutuje. Podobně lze použít ve výuce i pracovní sešit Analýza a tvořivé využívání informací a rovněž učebnici (manuál) Rozvoj kritického myšlení: spravedlnost a solidarita ve společnosti.

Z didaktického a metodického hlediska je potřeba mít na paměti, že učivo by mělo být podáno takovým způsobem, aby bylo v kontextu s aktuálními společenskými jevy, modelovými i reálnými situacemi a problémy. Výuka, aby splnila svůj cíl, musí být pro žáky poutavá, měla by je vést k přemýšlení, kladení otázek, měla by podporovat kritické myšlení a analytický pohled na nezdědka zjednodušená či dokonce nesprávná hodnocení společenských událostí podávaná v tisku, na internetu a v jiných médiích.

3.3 Metodický blok č. 3 - Problémy v interpersonální komunikaci, komunikace v páru, prevence sexuálního násilí a komunikace – Gymnázium Františka Palackého Neratovice – 4 hodiny (4x45 minut) dílna

Návaznost na kapitolu 2. 3

Anotace metodického bloku

Workshop sexuální výchovy zaměřený na prevenci sexuálního násilí a komunikaci: „Když to chce“. Interaktivní dílna vedená lektorkami skupiny Konsent.

1. hodina

První hodina dílny by měla být věnována problematice zvládnutí techniky mluveného projevu a charakteristice zdrojů chyb v párové komunikaci. Zvládnutí techniky mluveného projevu znamená mít schopnost hovořit s partnerem nebo na veřejnosti se zřetelem k pravidlům společenského chování, rozvinutí schopnosti komunikovat, přesvědčivě mluvit a prezentovat vlastní myšlenky tak aby byly pochopeny, těmi, komu jsou určeny. Zdůrazněno má být respektování názorů partnera v komunikaci, zachování integrity osobnosti a schopnost prosadit se v komunikaci bez projevů agrese anebo naopak pasivity v sociálních interakcích. Žáci by měli aktivně diskutovat, prezentovat své názory a v závěru hodiny mohou řešit samostatně nebo ve skupinách úkoly z pracovního listu č. 3 Komunikační dovednost a kompetence.

V hodině doporučujeme použít kombinaci několika výukových metod. Použity mohou být metody aktivizující, metody komplexní a heuristické metody.

Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: Whiteboard, fixy, dataprojektor, PC, sešity, psací potřeby, hrací kartičky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsanými hesly, pracovní list č. 3 Komunikační dovednosti a kompetence, manuál.

Cíle výuky – naučit se respektovat názory partnera v komunikaci, posílit schopnost žáků prosadit se v komunikaci bez projevů agrese či pasivity.

Ukázka úkolu z pracovního listu č. 3:

1. Zopakujme si nejdříve (protože opakování je matkou moudrosti, jak praví staré úsloví), že komunikace je sdělování zpráv mezi lidmi pomocí určitých médií. Vyberte z nabídky, co patří k principům správné komunikace:

- A) Aktivně naslouchat.
- B) Umět se prosadit bez ohledu na ostatní.
- C) Být tolerantní.
- D) Všem se líbit.
- E) Vyhrát za každou cenu.
- F) Sdílet své myšlenky a pocity.
- G) Mít respekt k partnerům.
- H) Být trpělivý.

I) Vnímat neverbální signály.

J) Vyhnout se za každou cenu konfliktu.

Řešení: A), C), F), G), H), I)

2. hodina

Druhá hodina by měla být věnována sdělování a chápání významů v párové komunikaci. Zaměřit by se měla na submisivní, asertivní a agresivní chování a vzájemný respekt v interpersonální komunikaci. Hodina má být dále věnována vymezení různých strategií v komunikaci, vysvětlení a procvičení možností, jak řešit krizovou komunikaci, co je asertivní komunikace a jak rozpoznat nebezpečí agresivní komunikace. Žáci mohou pracovat samostatně nebo ve skupinách, výuka by měla probíhat interaktivní formou: jednotlivé skupiny a jednotlivci navrhnou scénáře možných řešení krizových situací. Věnují se analýze možnosti prevence sexuálního násilí a šikany v párových interakcích.

V hodině doporučujeme použít především komplexní metody výuky: individuální samostatnou a skupinovou práci žáků a kritické myšlení.

Pomůcky: sešity, psací potřeby, whiteboard, fixy, hrací kartičky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsanými hesly.

Cíle výuky – pochopit význam vzájemného respektu a úcty v párové a interpersonální komunikaci.

3. hodina

Třetí hodina by se měla věnovat možnostem prevence sexuálního násilí, diskusi a procvičování situací vyžadujících řešení konfliktů při respektování práv partnera v komunikaci. Řeší se možnosti pomoci obětem sexuálního násilí. Žáci mohou pracovat samostatně anebo jsou rozděleni do skupinek. Jednotlivé skupinky dostanou papírky s popsány situacemi, které vedou k sexuálnímu násilí. Diskutují o možnostech, jak se daným situacím vyhnout, kde v partnerské komunikaci vznikají zárodky konfliktního chování, jak rozpoznat počátky agresivního jednání, a co lze a co nelze považovat za přípustné a vhodné v partnerské komunikaci. Jednotlivci pak hledají vhodná slova a pojmy na vyjádření pocitů a dojmů z prožitých situací.

V hodině doporučujeme použít metody aktivizující a metody komplexní.

Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: sešity, psací potřeby, whiteboard, fixy, hrací kartičky, texty pro hraní scének, různobarevné papírky s popsány hesly.

Cíle výuky – rozpoznání situací vedoucích k agresivnímu chování, možnosti prevence sexuálního násilí.

4. hodina

Ve čtvrté hodině by žáci měli hledat odpovědi na otázku, co je možné udělat, když se jim někdo svěří, že se stal obětí sexuálního násilí, anebo co mohou dělat, když jsou sami obětí sexuálního násilí. Měla by proběhnout diskuse o tom, jak je možné tento problém řešit. Návrhy je vhodné napsat na tabuli. Žáci dostanou kontakty, kam se mohou obrátit, pokud by potřebovali pomoc anebo by chtěli někomu pomoci. V závěru je promítnuté video „Když to nechce, tak to nechce“, které vtipnou formou vysvětluje, co je a co není přípustné chování, a kdy se jedná o sexuální násilí. Video vybízí k zamyšlení a poukazuje na některé falešné představy a mýty týkající se sexuálního násilí.

Nakonec by bylo vhodné, aby žáci dílnu ohodnotili: co jim přinesla, jak se jim práce líbila a co nového se naučili.

V hodině doporučujeme použít metody aktivizující a metody komplexní.

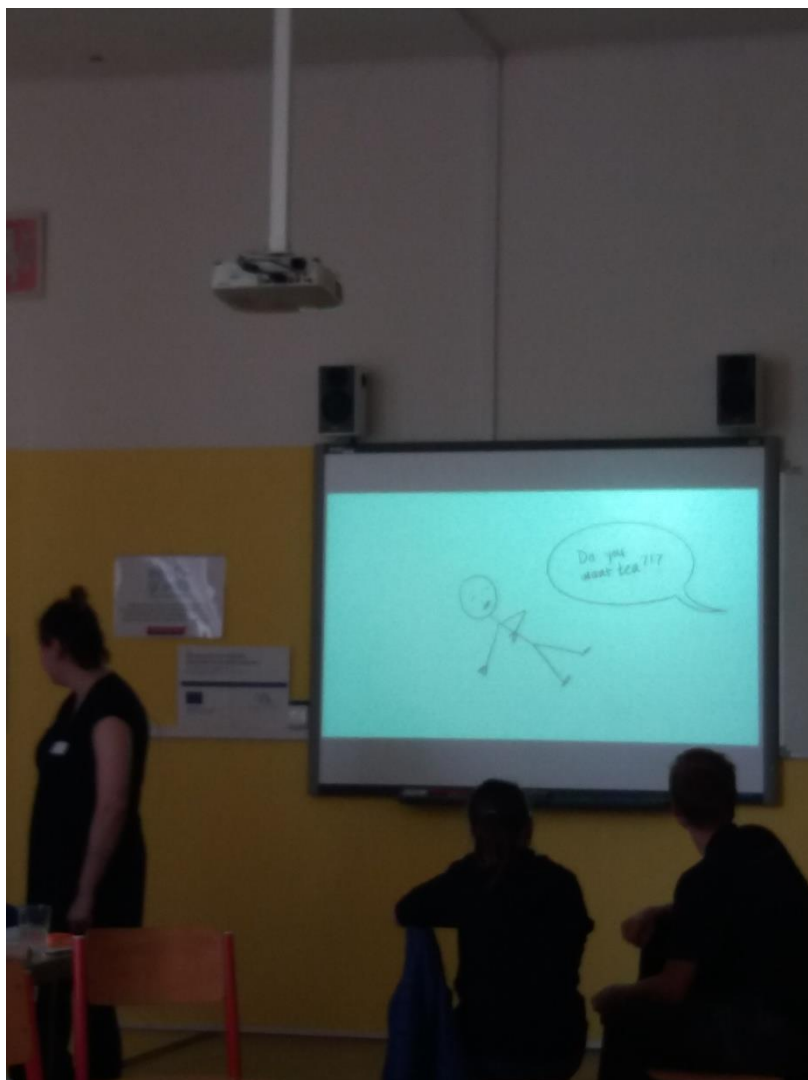
Metody aktivizující: diskuse a řízený rozhovor.

Metody komplexní: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: PC, dataprojektor, psací potřeby, whiteboard, fixy, kartičky s popsány kontakty, papírky s popsány hesly.

Cíle výuky – seznámit se s možnostmi prevence sexuálního násilí a s možnostmi pomoci jeho obětí.

3.4 Metodický blok č. 4 - Společenská odpovědnost jako důležitá podmínka fungující demokratické společnosti – exkurze na Magistrát hlavního města Prahy - 3 hodiny (3x45 minut)

Návaznost na kapitolu 2. 4

Anotace metodického bloku

Aktivní zapojení mladých lidí do procesů spolurozhodování a spoluúčasti na rozvoji občanské společnosti je spojeno s pochopením a uplatňováním zásad společensky odpovědného jednání. Žáci se v interaktivní přednášce dozvědí: jaké jsou podmínky pro rozvoj společenské odpovědnosti, jaký je význam široce dostupných informací o společensky odpovědných aktivitách a v čem spočívá výchova ke společenské odpovědnosti. V rámci exkurze žáci navštíví tiskové oddělení magistrátu a seznámí se s náplní jeho činnosti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

1. hodina

Exkurze je zahájena prohlídkou prostor MHMP: žáci mají možnost se seznámit s historií budovy, ve které magistrát sídlí i s tím, jaké jsou jeho úkoly a kompetence. Dále vyslechnou přednášku věnovanou vymezení pojmu společenská odpovědnost a zásadám společensky odpovědných aktivit. Přednáška by měla být realizována interaktivní formou, nikoliv tedy jako monolog, ale spíše jako dialog a diskuse s žáky. Pracovník Magistrátu hlavního města Prahy vymezí pojem společenská odpovědnost a vysvětlí zásady společenské odpovědnosti a její integraci do systému řízení hlavního města Prahy.

Při exkurzi mohou být použity jak klasické metody výuky, tak i metody aktivizující, diskuse a řízený rozhovor.

Klasické metody: vyprávění, přednáška a vysvětlování.

Metody aktivizující, diskusní: řízený rozhovor.

Pomůcky: tabule, psací potřeby, informační materiály o MHMP a jeho činnostech.

Cíle výuky – pochopit obsah pojmu společenská odpovědnost a společensky odpovědné aktivity.

2. hodina

Ve druhé hodině žáci mohou diskutovat s pracovníky MHMP o problematice společenské odpovědnosti a o dalších problémech spojených s činností a úkoly MHMP. Diskuse by měla probíhat nejenom formou otázek, které kladou žáci pracovníkům magistrátu, ale interaktivním způsobem – pracovníci magistrátu dávají otázky žákům, ptají se jich na jejich názory a zadávají jim úkoly, ve kterých si žáci mohou ověřit zvládnutí a pochopení tématu společenské odpovědnosti. V diskusi se žáci například dozvědí, jaké jsou možnosti získat informace o práci MHMP nejenom z webového portálu magistrátu, ale i od konkrétních pracovníků jednotlivých oborů. Po skončení diskuse se žáci přesunou do místnosti určené pro tiskové konference, kde se uskuteční beseda s vedoucím tiskového oddělení a tiskovým mluvčím MHMP. Vedoucí tiskového oddělení a tiskový mluvčí MHMP hned na začátku zadá žákům úkol, vtáhne je do svého vystoupení a velmi profesionálně naváže formou interaktivních a heuristických metod s žáky kontakt.

Výuka by v této části exkurze měla být realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: řízený rozhovor.

Komplexní metody: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: PC, dataprojektor, tabule, křída, whiteboard, fixy, sešity, psací potřeby.

Cíle výuky – procvičit pochopení pojmů společenská odpovědnost a společensky odpovědné aktivity.

3. hodina

Ve třetí hodině pokračuje beseda s vedoucím tiskového oddělení a tiskovým mluvčím MHMP. Žáci se v besedě kromě jiného dozvědí: jaké jsou úkoly tiskového oddělení, jak se realizuje spolupráce tiskového oddělení a mluvčího magistrátu se zástupci médií, jaké jsou způsoby získávání a předávání informací v rámci magistrátu, jaké úkoly má tiskový mluvčí a kdy je role tiskového mluvčího komplikována záměrně zkreslujícími informacemi od zástupců sdělovacích prostředků. Žáci jsou upozorněni na rozdíly mezi zpravodajskými informacemi a komentáři v médiích, které jsou někdy podávány zavádějícím způsobem: jako zpravodajská sdělení. Do besedy se žáci velmi aktivně zapojují, tiskový mluvčí pracuje s žáky velmi profesionálně a žáci hodnotí celou exkurzi jako velmi přínosnou a zdařilou.

V hodině by měly být použity metody aktivizující a komplexní.

Metoda aktivizující, diskusní: řízený rozhovor.

Komplexní metody: individuální samostatná práce žáků.

Cíle výuky – seznámit se s úkoly tiskového oddělení, pochopit rozdíl mezi zpravodajskými informacemi a komentáři k proběhnuvším událostem.

3.5 Metodický blok č. 5 - Komunikace, kritika a konflikty v komunikaci, skupinová strategie a komunikace v týmech – Gymnázium Františka Palackého Neratovice – prezentace (přednášky + diskuse) manažerů firmy ČEZ, a. s. - 2 hodiny (2x45 minut)

Návaznost na kapitolu 2. 5

Anotace metodického bloku

Komunikace jako způsob předávání a získávání informací a tvořivé využívání informací jsou nezdědka spojeny s potřebou vypořádat se s kritikou a řešit konfliktní situace, řešit problémy interpersonální komunikace v týmech a správně komunikovat s veřejností a médii. Za vhodný nástroj k pochopení a procvičení této problematiky považujeme prezentace manažerů z firmy ČEZ, a. s., a následné diskuse k daným tématům.

1. hodina

Prezentace v první hodině mohou být věnovány problematice komunikace, kritiky a řešení konfliktů v komunikaci, komunikaci v rámci formálních a neformálních organizačních struktur a skupinové strategii. Dalšími vhodnými tématy jsou: jednání a vyjednávání, vysvětlování, přesvědčování, kladení otázek. Marketing firmy – prezentace informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje. V rámci prezentací a následných diskusí jde mimo jiné o analýzu pojmů: asertivita, agresivita a submitivita v komunikaci. Pozornost je věnována problematice skupinové strategie, jednání a vyjednávání, vysvětlování, přesvědčování, kladení otázek a řešení konfliktů v týmech. Konflikt ve firmě vzniká jako střetnutí dvou nebo více navzájem neslučitelných, rozporných sil, motivů, či názorů, které vyvolávají napětí. Zároveň s tím se objevuje tendence toto napětí redukovat nebo odstranit, tedy konflikt řešit. Obecně platí, že čím více je alternativ, tím je konflikt, a tedy i rozhodování těžší; a volba mezi dvěma důležitými alternativami je těžší než volba mezi dvěma

nejdůležitějšími alternativami. Výuka probíhá formou interaktivních přednášek spojených s kladením otázek a následnou diskusí.

Výuka by měla být realizována kombinací klasických, aktivizujících a komplexních metod.

Klasické metody: frontální výuka, přednáška spojená s prezentacemi v PowerPointu a vysvětlování.

Metody aktivizující, diskusní: diskuse a řízený rozhovor.

Komplexní metoda: individuální samostatná práce žáků

Pomůcky: PC, whiteboard, fixy, dataprojektor, sešity, psací potřeby, tablety, manuál.

Cíle výuky – podpořit schopnost řešit konflikty a rozvoj kritického myšlení.

2. hodina

Druhá hodina je věnována kromě problematiky řešení konfliktů skupinové strategii, a rovněž problematice marketingu firmy a prezentaci informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje. Teoreticky má adekvátní model řešení konfliktu či problému čtyři fáze: definování, to znamená, co nejpresnější vymezení problému; generování čili stanovení alternativních řešení; hodnocení a výběr nejvhodnější alternativy; provedení čili implementace navrženého řešení a zjištění, jak se osvědčilo. Žáci v hodině diskutují s manažery o různých možnostech vedení týmů a problematice týmové komunikace, o výhodách a nevýhodách různých forem organizačních struktur, i o fungování neformálních struktur v rámci firem. Pozornost je věnována také problematice skupinové strategii, osobnosti manažera a otázkám prezentace informací pro veřejnost a média na příkladu problematiky udržitelného rozvoje. Žáci pak dostanou k vypracování úkol podle zadání (úkol připraví manažer ČEZ), a pak se zúčastní se krátké manažerské hry. Závěr je věnován diskusi s žáky a vyhodnocení manažerské hry.

Výuka je realizována kombinací klasických, aktivizujících a komplexních metod.

Klasické metody: frontální výuka, přednáška spojená s prezentacemi v PowerPointu.

Metoda aktivizující, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: PC, tablety, dataprojektor, tabule, křída, whiteboard, fixy, sešity, psací potřeby, manuál.

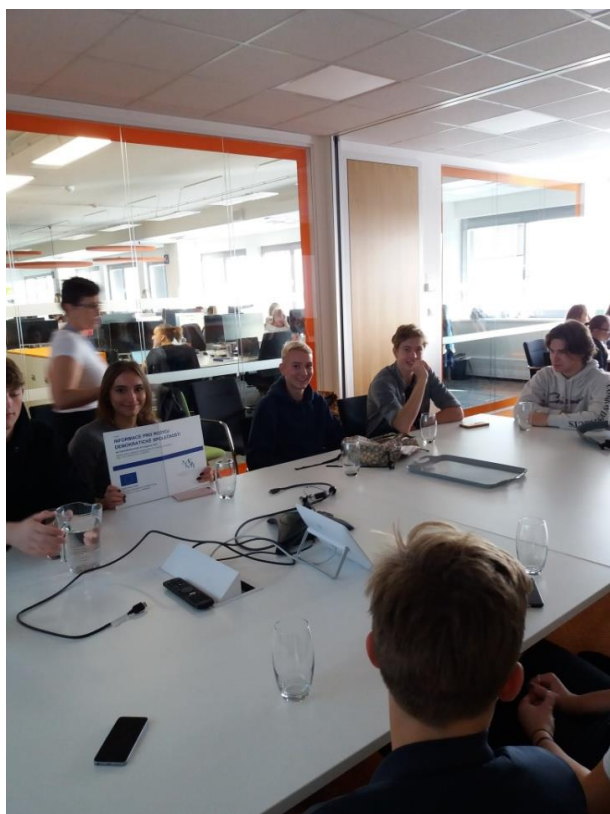
Cíle výuky – pochopit význam řešení konfliktů v týmech a skupinové strategie.

3.6 Metodický blok č. 6 - Firemní komunikace a komunikace v týmech – dílna, 4 hodiny (4x45 minut) - získávání odborných zkušeností v centrále firmy Tesco Stores ČR, a.s., Praha, Vršovice

Návaznost na kapitolu 2. 6

Anotace metodického bloku

Dílna v centrále společnosti Tesco Stores je zaměřena na získávání kompetencí žáků týkajících se komunikace v týmech. Další doporučená témata v rámci dílny: jak probíhá firemní komunikace, jak se připravit na pracovní pohovor, jak napsat životopis, jak komunikovat v kolektivu a jak mluvit na veřejnosti.

1. hodina

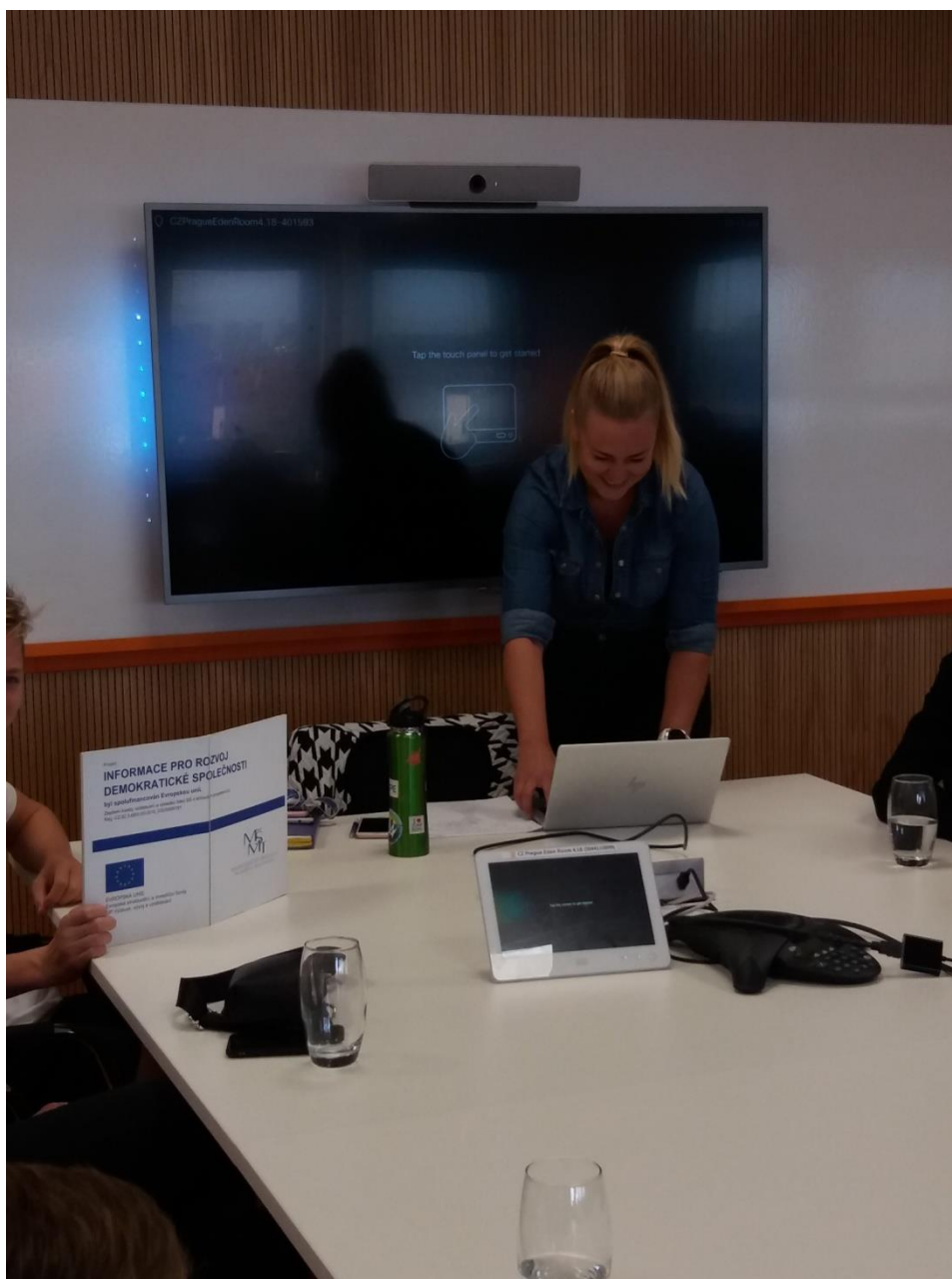
V první hodině se uskuteční krátká prezentace na dané téma, kterou připraví manažerka firmy Tesco, pak k tématu pohovoří další pracovníci personálního oddělení. Žáci mají možnost průběžně klást přednášejícím otázky.

Výuka je realizována kombinací klasických, aktivizujících a komplexních metod.

Klasické metody: frontální výuka, přednáška a vysvětlování.

Metody aktivizující, diskusní: diskuse a řízený rozhovor.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků

Pomůcky: PC, tablety, dataprojektor.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Cíle výuky – získat kompetence pro komunikaci v týmech.

2. hodina

Druhá hodina je věnována problematice firemní komunikace, otázkám přímého marketingu a mezinárodnímu marketingu. Probíhá diskuse o zvláštnostech analýzy a předávání informací při práci v mezinárodních týmech, o kulturních zvláštnostech a jejich vlivu na marketingové strategie. V dílně pokračuje samostatná práce žáků, řešení zadaných úkolů a diskuse.

Výuka by měla být realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizujících, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: PC, tablety, dataprojektor, tabule.

Cíle výuky – získat kompetence pro komunikaci v týmech.

3. hodina

Ve třetí hodině se žáci v rámci interaktivní přednášky a následné besedy dozvědí, jak se připravit na pracovní pohovor, jak napsat motivační dopis a jak správně napsat životopis.

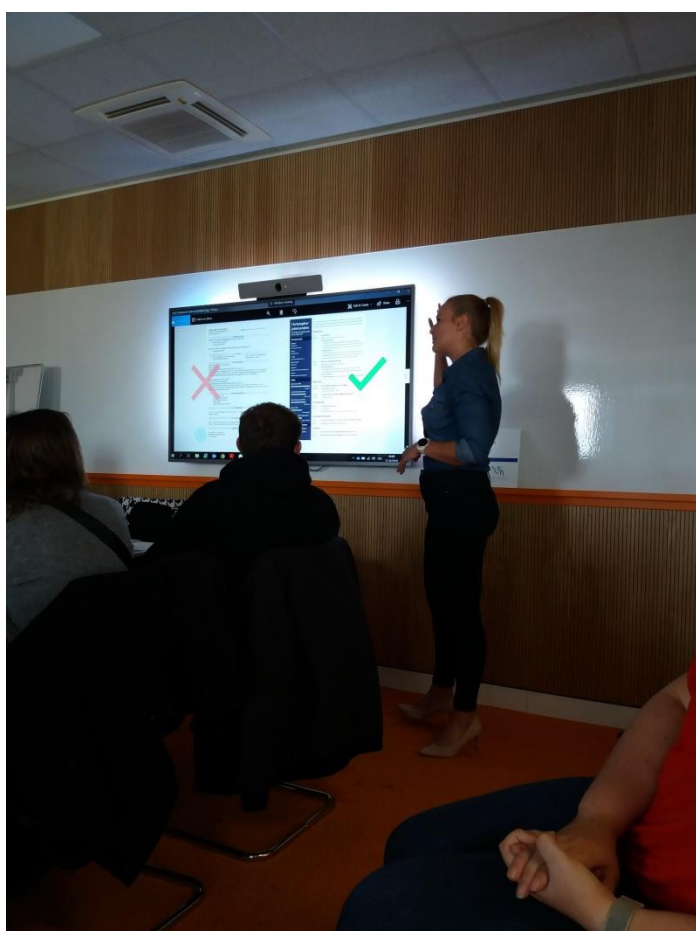
Výuka je realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná a skupinová práce žáků.

Pomůcky: PC, dataprojektor, tabule, předem připravené životopisy žáků.

Cíle výuky – naučit se správně napsat životopis, procvičit přípravu na pracovní pohovor.

4. hodina

Ve čtvrté hodině si žáci vyzkoušejí pracovní pohovor v češtině i v angličtině, a pak mohou diskutovat o tom, co je zajímavé: o požadavcích na obsazení různých pracovních pozic ve velké firmě nebo o výhodách práce ve velké mezinárodní společnosti. Žáci přítomným zaměstnancům kladou otázky týkající se kvalifikačních požadavků, které na uchazeče klade firma jako Tesco a dozvědí se například i to, jak firma podporuje projekty pro nadané žáky. Jednotlivě si pak žáci mohou nechat zkontrolovat své předem připravené životopisy.

Výuka by měla být realizována kombinací aktivizujících a komplexních metod.

Metoda aktivizující, diskusní: diskuse.

Komplexní metoda: individuální samostatná práce žáků.

Pomůcky: PC, dataprojektor, tabule, předem připravené životopisy žáků.

Cíle výuky – naučit se správně napsat životopis, procvičit přípravu na pracovní pohovor.

3.7 Metodický blok č. 7 Metodika práce s pracovním sešitem

Anotace metodického bloku

Pracovní sešit k výukovému bloku Informační média – rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, porozumění médiím nese název Analýza a tvořivé využívání informací. Obsahuje dvacet dva úkolů s uvedeným řešením, které jsou rozdělené do pěti krátkých kapitol. Pracovní sešit lze využít několika způsoby, například jako:

- doplňující studijní materiál k pracovním listům
- doplňující a rozšiřující text k učebnici Rozvoj kritického myšlení: spravedlnost a solidarita ve společnosti
- studijní materiál pro samostatnou práci žáků v hodinách
- podklad pro skupinovou práci žáků a následnou diskusi nad vypracovanými úkoly
- pomůcku pro pochopení způsobu, jakým je potřeba interpretovat různé informace v médiích, na internetu a v interpersonální komunikaci
- text, který srozumitelnou a názornou formou vysvětluje důležité ekonomické, ale i jiné pojmy současného světa, jež jsou v médiích nezdědka nesprávně používány a interpretovány

Před vypracováním úkolů z pracovního sešitu Analýza a tvořivé využívání informací by žáci měli rozumět základním pojmům, které se týkají verbální a neverbální komunikace, měli by mít za sebou výuku věnovanou interpersonální komunikaci, komunikačním dovednostem a komunikaci ve skupinách. Pracovní sešit bude vhodným doplněním a rozšířením vědomostí v těchto oblastech

a dobře poslouží rovněž jako zdroj nových poznatků z oblasti ekonomie a správného pochopení podstaty a důsledků vybraných ekonomických jevů. Koncepce pracovního sešitu je vytvořena tak, aby umožňoval práci nejenom žákům, kteří mají zvládnuté alespoň základy ze společenských věd v oblasti ekonomie a zajímají se o společenskovední problematiku, ale i těm žákům, kteří se s těmito pojmy ve výuce setkávají poprvé, i když už pravděpodobně všichni žáci většinu z uvedených pojmů slyšeli anebo o nich četli v médiích.

Obecné cíle pracovního sešitu

- podpora schopnosti analyzovat příčiny uvádění protichůdných informací o stejných společenských jevech v různých zdrojích
- podpora správného pochopení obsahu důležitých pojmů z oblasti teorie komunikace
- procvičení komunikačních dovedností v interpersonální komunikaci
- podpora schopnosti posoudit správnost a pravdivost ekonomických informací uváděných v médiích
- naučit se porovnat tvrzení o ekonomických jevech uváděné v médiích se skutečným obsahem, jež tvoří podstatu těchto pojmů
- procvičit řešení praktických ekonomických úkolů
- naučit se vidět rozdíly mezi tím, kdy jsou ekonomické informace podány nestranně a v souladu s ekonomickou teorií a kdy dochází k jejich cílenému zkreslování a manipulaci s fakty
- podpora pochopení způsobu, jakým se nepřesností a polopravdy stávají základem pro manipulaci a lži s puncem odbornosti a vědy

3.8 Metodický blok č. 8 Metodika práce s učebnicí

Anotace metodického bloku

Učebnice k výukovému bloku Informační média – rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, porozumění médiím nese název Rozvoj kritického myšlení: spravedlnost a solidarita ve společnosti. Obsahuje pět kapitol, úvod a krátký závěr. V úvodu je srozumitelnou formou vysvětleno a zdůvodněno, proč učebnice vznikla, co je jejím cílem, a jaká jsou témata jednotlivých kapitol. Doporučujeme vyučujícím, aby úvodu věnovali dostatečnou pozornost: obsahuje totiž velmi užitečné informace osvětlující nejenom záměry autorky, které se týkají obsahu jednotlivých kapitol, ale i poznámky k metodice a k didaktice výuky.

Učebnice je napsána tak, aby umožňovala žákům samostatné studium: všechny teoretické pojmy jsou srozumitelnou formou vysvětlené, kapitoly obsahují celou řadu úkolů k zamyšlení, otázek a příkladů, které by měly žákům pomoci promýšlet problémy a souvislosti a hledat odpovědi na rozličné otázky týkající se uváděné problematiky.

S knihou lze samozřejmě pracovat i jako s „klasickou“ učebnicí, ve které jsou jednotlivé kapitoly postupně probírány. Nové učivo je možné podat metodou výkladu s podporou PowerPointové prezentace, grafických metod, myšlenkových map, grafů, diskuse a řízené diskuse.

Ve všech kapitolách jsou otázky a úkoly k zamyšlení a v závěru jsou uvedené nové pojmy a klíčová slova. Otázky mohou učitelé dále rozvíjet a doplňovat dalšími úkoly. Na konci učebnice je seznam základní použité literatury, na kterou je potřeba žáky upozornit.

Před studiem učebnice Rozvoj kritického myšlení: spravedlnost a solidarita ve společnosti by žáci měli rozumět základním pojmům, které se týkají informací a práce s informačními zdroji, měli by být schopni určit rozdíly mezi pojmy data a informace a měli by se orientovat v problematice informačních zdrojů.

Učebnice je napsána tak, aby umožňovala studium nejenom žákům, kteří mají zvládnuté alespoň základy ze společenských věd a zajímají se o společenskovední problematiku, ale i těm středoškolákům,

kteří se s těmito kategoriemi ve výuce setkávají poprvé, i když už pravděpodobně všichni žáci většinu z uváděných pojmů slyšeli anebo o nich četli v médiích.

Obecné cíle učebnice

- naučit se chápat základní společenskovední kategorie: společnost, postoje, předsudky, spravedlnost, solidarita, sociální stát, sociální politika
- správně interpretovat společenskovední informace uváděné v médiích
- správně vyhodnocovat důvěryhodnost informačních zdrojů o společenských jevech
- naučit se hodnotit pravdivost tvrzení o společenském vývoji uváděné v médiích se skutečným obsahem, jež tvoří podstatu těchto pojmů
- naučit se řešit a promýšlet praktické sociální problémy
- naučit se vidět rozdíly mezi tím, kdy jsou informace o společnosti podány nestranně a v souladu se společenskovední teorií a kdy dochází k jejich cílenému zkreslování a manipulaci s fakty
- podpořit pochopení způsobu, jakým se nepřesností a polopravdy stávají základem pro manipulaci a lži s puncem odbornosti a vědy

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

1) Odkaz na všechny tři pracovní listy je společný:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.2_Pracovni_listy.pdf

2) Pracovní list č. 1 Verbální a neverbální komunikace lze použít především pro tematický blok č. 1 Mluvená řeč jako zdroj předávání a získávání informací (viz část 2.1) a pro tematický blok č. 2 Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace (viz část 2.2) pro 1. hodinu.

3) Pracovní list č. 2 Mluvený projev a prezentace lze použít zejména pro tematický blok č. 2 Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace (viz část 2.2) pro 2. hodinu.

4) Pracovní list č. 3 Komunikační dovednosti a kompetence lze použít především pro tematický blok č. 3 Problémy v interpersonální komunikaci, komunikace v páru, prevence sexuálního násilí a komunikace (viz část 2.3) pro 1. hodinu.

5) Odkaz na pracovní sešit:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.4_Pracovni_sesit.pdf

Pracovní sešit lze používat ve všech výukových hodinách. Zejména je vhodné jej využít pro tematický blok č. 2 Člověk a společnost. Člověk a jeho svět. Interpersonální komunikace (viz část 2.2).

6) Odkaz na manuál (učebnici):

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.5_Manual.pdf

Manuál lze používat ve všech výukových hodinách, v rámci všech tematických bloků.

Jak již bylo uvedeno, všechny učební materiály, které jsou dostupné pod výše uvedenými odkazy, mohou být využívány nejenom dalšími příjemci programu v rámci jeho další realizace po ověření, ale rovněž jako doplňující učební texty ve společenskovědních předmětech na gymnáziích a středních odborných školách.

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

1) Odkaz na Metodiku pro učitele:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.3_Metodika.pdf

Zpracovaná Metodika pro učitele je kompletním metodickým materiálem pro práci v rámci všech tematických bloků a pro všechny metodické bloky. Obsahuje metodické pokyny a doporučení pro pedagogické pracovníky a další příjemce programu. V Metodice jsou uvedené – kromě zásad a doporučení pro práci s programem – i metodické pokyny pro práci s učebními materiály: pracovními listy, pracovním sešitem a manuálem, a rovněž praktické rady pro příjemce programu vycházející ze zkušeností z ověřování programu.

2) Řešení pracovního listu č. 1 **VERBÁLNÍ A NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE:**

Nejdříve si zopakujeme základní pojmy, trochu teorie nemůže škodit:).

1. Vyberte z nabídky a doplňte věty vhodnými výrazy.

Sociální komunikaci, tedy komunikaci mezi lidmi, můžeme chápat jako *přenos informací*, nebo jako sdělování významů mezi lidmi. Komunikaci rozdělujeme na *verbální* a *neverbální*. *Verbální komunikace* může být mluvená (řeč) a psaná. Neverbální komunikace bývá označována jako *řeč těla*. Ten, kdo vysílá zprávu (sdělení, informaci) je *komunikátor*. Ten, kdo zprávu přijímá, je *komunikant*. *Komunikační kanál* je médium (způsob), jakým je zpráva posílána. Při komunikaci je velmi důležitá *zpětná vazba*, tedy odpověď na sdělení, protože informuje o tom, jak byla zpráva přijata.

Nabídka: *komunikant, zpětná vazba, verbální, komunikátor, verbální komunikace, přenos informací, komunikační kanál, řeč těla, neverbální.*

2. Obsah mluvené řeči je vždy doprovázen paralingvistickými prvky a také neverbálně. V nabídce k následujícímu úkolu jsou uvedené jak složky neverbální komunikace, tak i paralingvistické prvky. Rozdělte je správně podle toho, kam patří.

Nabídka: *mimika, chyby v řeči, pohyby rukou po obličeji, slovní vata, pomlky, pohyby hlavy, vzdálenost mezi osobami, artikulace, oční kontakt, intonace, křížení končetin, pohyb řečníka, barva hlasu, držení těla, rychlost řeči, výška hlasu, plynulost řeči.*

paralingvistické složky:

*barva hlasu
rychlost řeči
intonace
artikulace
výška hlasu
pomlky
chyby v řeči
slovní vata
plynulost řeči*

neverbální složky:

*mimika
pohyb řečníka
držení těla
křížení končetin
oční kontakt
vzdálenost mezi osobami
pohyby rukou po obličeji
pohyby hlavy*

3. K důležitým dovednostem v mezilidských vztazích patří asertivita. Zjednodušeně ji můžeme definovat jako zdravé sebeprosazení v komunikaci. *Asertivní* člověk otevřeně vyjadřuje vlastní myšlenky a přání, aktivně se snaží dosáhnout svých cílů, ale přitom neporušuje práva jiných. Lidé s nedostatkem asertivity jsou *pasivní*, ustupují v komunikaci, za každou cenu se snaží vyhnout

konfliktu, jejich jednání je neúčinné a nevede k dosažení vytyčených cílů. Na druhé straně *agresivní* jednání znamená bezohledné prosazování svých zájmů a cílů na úkor jiných. V následujícím úkolu rozhodněte, zda uvedená tvrzení odpovídají asertivnímu (AS), pasivnímu (P) anebo agresivnímu (AG) jednání.

Máš pravdu. Můj názor není důležitý..... (P)
Já mám pravdu. Pokud si myslíš něco jiného, je to špatně.....(AG)
Takto vidím situaci. To si myslím.....(AS)
Promiň, nechci pokračovat v tomto rozhovoru.....(AS)
Můžete mít na věc jiný názor, ale já si myslím.....(AS)
Takto to rozhodně nebude, to je zcela vyloučeno.....(AG)
Pokud myslíš, že to jinak nejde, já se přizpůsobím.....(P)

4. K předpokladům asertivního jednání patří i schopnost říct ne, vyjádřit názor, se kterým ostatní nejspíš nebudou souhlasit, a přiznat, že něco nevím, neumím, anebo že jsem někde udělal(a) chybu. Představte si následující situaci: Honza má koupenou jízdenku s místenkou na cestu autobusem. Čeká ho dlouhých 9 hodin jízdy. Rezervaci si udělal už dlouho předem, protože mu záleželo na tom, aby mohl sedět uprostřed autobusu na místě u okna. Velmi sebevědomě vyhlízející starší paní, která má místo vedle něho, se velice hlasitě zeptá, zda by si s ní to místo nevyměnil, protože ona by ráda koukala z okna a navíc, on je mnohem mladší a má brát ohled na starší lidi. Pokuste se formulovat tři odlišné odpovědi, které by jí Honza dal, pokud by se zachoval:

Řešení

a) pasivně: *Ale beze všeho, sedněte si klidně k oknu, já budu sedět v uličce.*

b) agresivně: *Nebudu si s Vámi měnit místo, v žádném případě, to mě ani nenapadne.*

c) asertivně: *Nezlobte se prosím, ale mně místo v uličce nevyhovuje, zůstanu sedět na místě, na které mám místenku.*

5. Mluvená řeč má vždy i svou paralingvistickou stránku a je provázena řečí těla. V následující tabulce přiřaďte správně k číslům vlevo odpovídající písmena z nabídky vpravo. Vlevo jsou projevy řeči těla a vpravo jejich možná interpretace.

Řeč těla	Interpretace	Řešení
1. pohled zdola	A. působí pokorně	1G
2. pohled shora	B. působí unaveně, nemotivovaně	2 C
3. tělo se kývá, člověk přešlapuje	C. působí arogantně	3 J
4. hlava je nakloněná na stranu, pohled je otevřený	D. vyjadřuje zájem, údiv	4 D
5. skloněná hlava, založené ruce	E. vyjadřuje přemýšlení, hledání řešení	5I
6. podepřená brada	F. vyjadřuje rozpaky, obavy	6 H
7. člověk se drbe na hlavě nebo v týle	G. působí ustrašeně, nejistě	7 F
8. člověk se chytá za bradu	H. vyjadřuje skepsi, nedostatek zájmu	8E

9. tělo je v mírném předklonu, hlava je vtažená dovnitř, ramena zvednutá	I. působí negativně, kriticky	9 A
10. příliš uvolněné držení těla, ramena svěšená, pohled bloudí, svaly jsou ochablé	J. působí znuděně anebo neklidně	10 B

6. Pokud jsme v mezilidském styku, tedy v nějakém kontaktu s jinými lidmi, vždy s nimi nějakým způsobem komunikujeme, vždy něco sdělujeme, vždy se nějak tváříme. I když třeba neřekneme jediné slovo, i toto „nemluvení“ je forma komunikace. Určitě jste někdy zažili situaci, například v přeplněné hromadné dopravě, na stadioně, při odchodu z kina anebo někde jinde, kdy jste se ocitli v tlačenci, kdy neznámí lidé výrazným způsobem narušili váš intimní prostor. V těchto situacích platí určitá nepsaná pravidla chování. Pokuste se určit, která to jsou.

Vyznačte je v nabídce:

- A) *Není dovoleno s nikým mluvit, ani s člověkem, kterého známe.*
- B) Je vhodné snažit se s lidmi seznámit, budeme mít pocit sounáležitosti.*
- C) Snažíme se lidem koukat do očí.*
- D) *Za každou cenu se snažíme vyhnout kontaktu očí s druhými lidmi.*
- E) Je vhodné se co nejvíce se usmívat, aby lidé neměli pocit, že jsou vám protivní.*
- F) *Je potřeba zachovat „pokerový obličej“, tedy nedávat najevo žádné pocity.*
- G) *Pokud máte knihu či něco jiného na čtení, hodí se předstírat, že jste zabráněni do četby.*
- H) *Čím je dav hustější, tím méně tělesných pohybů je dovoleno vykonávat.*
- I) Když je dav hodně hustý, snažíme se získat prostor drobnými krůčky vpravo a vlevo.*
- J) V přeplněném výtahu se snažíme všem podat ruku a představit se.*
- K) *V přeplněném výtahu sledujeme čísla poschodí na ukazateli a s nikým nemluvíme.*

7. Představte si, že byste byli požádáni, abyste pro studenty primy připravili krátké školení věnované práci s textovým procesorem Microsoft Word. Samozřejmě, že to považujete za výzvu a chtěli byste udělat na mladší studenty co nejlepší dojem. V práci s Wordem jste jednička, ale budete schopni kolegy zaujmout a upoutat jejich pozornost? Víte, že je důležité navázat hned na začátku kontakt s posluchači. Pomoci k tomu mohou i vhodně zvolené otázky. Vyberte z nabídky ty otázky, o kterých si myslíte, že jsou vhodné, abyste dobře začali vaše školení. (Nápověda: Je skvělé slyšet v komunikaci „ano“ a snažit se vyhnout odpovědi „ne“.)

- A) Zajímá vás naše téma?*
- B) Chcete se naučit pracovat s textovým procesorem Word?*
- C) *Jaký je váš názor...?*
- D) Máte nějaký problém?*
- E) *Co byste potřebovali řešit?*
- F) *V čem vidíte problém?*
- G) *Rozumím tomu správně, že se potřebujete naučit především...?*
- H) Tak pustíme se do toho?*
- I) Chcete začít?*

8. Jak již víme, při komunikaci dochází k přenosu informací. Dalším krokem je analýza (rozbor) informací, tedy analýza sdělení. (Jako když si přečtete zadání příkladu z matematiky, a pak ho čtete znovu a znovu, abyste pochopili, co vlastně máte počítat.) Některé informace považujeme za málo důležité a nevěnujeme jim moc pozornosti, jiné jsou pro nás velmi významné a my se snažíme je správně pochopit, pečlivě analyzovat a využít. V posledním úkolu si procvičíte svou schopnost hledat souvislosti, vyvozovat závěry a tvořivě analyzovat dostupné informace. V každé skupině jsou tři slova. Přiřadte k nim jedno další tak, aby nějak souviselo se všemi ostatními.

vzor: strom – král – peněženkařešení: koruna

- A) kniha – strom – sešit.....řešení: list
B) tma – humor – pohřeb.....řešení: černá
C) kluk – penalta – Petr Čech.....řešení: míč
D) autobus – sešit – telefon.....řešení: linka

3) Řešení pracovního listu č. 2 **MLUVENÝ PROJEV A PREZENTACE:**

1. Pojem rétorika označuje jak vědu o řečnictví, o tom, jak správně formulovat myšlenky, abychom získali posluchače na svoji stranu, tak i umění mluvit na veřejnosti, tedy praxi efektivní komunikace. Víte, kdy rétorika vznikla? Vyberte z nabídky.

- A) v 15. století ve Španělsku
B) v 5. století př. n. l. na Sicílii
C) po Velké francouzské revoluci tedy po roce 1789 ve Francii

2. Rozlišujeme několik druhů veřejných projevů. Přiřadte písmena k číslicím tak, aby byly jednotlivé druhy veřejných projevů charakterizovány správně.

Řešení: 1E, 2 A, 3 D, 4 F, 5 B, 6 C.

3. Při přípravě veřejného vystoupení je třeba si uvědomit, že je to vždy dialog s posluchači. Na jedné straně je řečník, jeho osobnost, znalosti, přesvědčivost, na druhé straně jsou posluchači se svými představami, vědomostmi, očekáváními, zájmy. Při přípravě projevu se proto řečník musí zajímat o to, o čem bude mluvit, tedy o obsah sdělení, o své posluchače, a také o sebe. Souhlasíte s tím, že kdybychom tyto tři skutečnosti uspořádali od nejdůležitější, bylo by pořadí následující?

Řečník se musí v první řadě zajímat o obsah sdělení, pak o sebe, a nakonec o své posluchače.

Pokud si myslíte, že by to mělo být jinak, napište vaše uspořádání.

Řešení: Řečník se musí v první řadě zajímat o své posluchače, pak o obsah sdělení, a nakonec o sebe.

4. Pro zpestření a oživení veřejného vystoupení můžeme použít celou řadu jazykových prostředků. Souhrnně jim říkáme řečnické nástroje. Patří k nim metafory, citáty, aforismy, tautologie, přísloví, gradace, kontrasty a další. Víte, co tato slova znamenají? Podívejte se na následující tabulku a pokuste se správně přiřadit názvy k jednotlivým příkladům.

Příklad	Název řečnického nástroje	Řešení
1. Závist je nejpříjemnější formou uznání.	A. tautologie	1 C
2. Jste-li na pochybách, říkejte pravdu. (M. Twain)	B. pranostika	2 D
3. Těžce, přetěžce na ně dolehla ztráta svobody.	C. aforismus	3 A
4. Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.	D. citát	4E
5. leden studený, duben zelený.	E. přísloví	5 B
6. Pravda a lež. Dobro a zlo.	F. gradace	6G
7. Byl to přestupek, morální selhání, byl to zločin!	G. kontrast	7 F

5. Pokud se někdo chce prosadit v kolektivu, pokud má zájem na tom, aby ho spolužáci (kamarádi či spolupracovníci) při řešení problémů respektovali, měl by se v komunikaci snažit:

- A) *Držet své pocity na uzdě a co nejméně podléhat emocím.*
- B) *Vždy dávat průchod svým pocitům (emocím), protože jedině tak bude působit důvěryhodně.*
- C) *Vnímat emoce druhých a podle situace během rozhovoru komunikovat otevřeně.*

6. Při veřejném vystoupení je potřeba mít především na mysli, že:

- A) *Máte udržovat oční kontakt s první řadou.*
- B) *Vaše slova by měla být v souladu s řečí vašeho těla.*
- C) *Řeč těla nikdy nelže, proto je třeba se soustředit na ni, pronášená slova nejsou příliš důležitá.*

7. Velice často slyšíme nebo čteme věty, které jsou zbytečně složité a nesrozumitelné, anebo ve kterých jsou úplné nesmysly či protimluvy. Najdete je mezi následujícími příklady?

- A) *Větší polovina studentů*
- B) *Maximální zisk firma dosáhla*
- C) *Nejoptimálnější variantou by bylo*
- D) *Selektivní výběr*
- E) *Nejlepší možností bude*
- F) *Asi určitě*
- G) *Teritoriální území*
- H) *Nelze nevidět, že nemůžeme*
- I) *Pokud připustíme*

8. V médiích jste se už asi setkali se slovním spojením „pozitivní diskriminace“. Přísně logicky vzato je termín „pozitivní diskriminace“ stejně nesmyslný protimluv jako například „ohlušující ticho“. Pozitivní totiž nejčastěji znamená kladný, správný (i když v širším významu i založený na skutečnosti), zatímco diskriminace znamená rozlišení, které se obvykle projevuje jako znevýhodnění určité skupiny vůči jiné. A znevýhodnění přece není správné, anebo ano? Vyberte, co byste označili jako diskriminaci:

- A) *zákaz kouření v restauracích*
- B) *kritika za neplnění úkolů*
- C) *znevýhodnění kvůli rase*
- D) *nestejná práva pro muže a ženy*
- E) *vyšší ceny vstupného pro cizince, než mají obyvatelé daného státu*
- F) *přednost, kterou mají ženy či dívky při vcházení do dveří*

9. Slovní spojení „pozitivní diskriminace“, což je vlastně nepřesný překlad anglického „affirmative action“, se objevilo v 60. letech 20. století v USA v zákoně o občanských právech (1964). Takže už pravděpodobně tušíte, jak se pak pozitivní diskriminace začala prosazovat. Vyberte správnou možnost:

- A) *přednostním zacházením ve prospěch menšin – zejména černochů – při přijímání jak do škol, tak do zaměstnání a také při povyšování*
- B) *plošným zvýšením platů žen ve státních institucích*
- C) *zvýšením minimální mzdy pro nekvalifikované dělníky*

10. Společenský kontakt, a tedy i komunikace začíná zpravidla pozdravem. Při pozdravu platí určitá pravidla. Ta se týkají nejenom toho, kdo zdraví jako první, ale rovněž způsobu, jak zdravíme a jaká gesta a pohyby u toho děláme. Vyberte z nabídky to, co považujete za správné:

- A) *Při setkání zdraví jako první muž.*
- B) *Když někdo vejde do místnosti, čeká, až ho ostatní pozdraví.*
- C) *Při podání rukou: ruku podává jako první žena.*
- D) *Když někdo vystupuje z výtahu, pozdraví ty, kdo v něm zůstali.*

- D) Pozdrav by měl být co nejhlasitější, aby ho nikdo nemohl přeslechnout.
 E) Ten, kdo vstupuje do výtahu, pozdraví jako první cestující, kteří v něm už byli.
 F) Žák (student) podává učiteli ruku jako první.
 G) Při podávání ruky se partneři dívají do očí.
 H) Při podávání ruky není vhodné mít pokrývku hlavy: to platí jak pro muže, tak i pro ženy.

11. Předpokladem účinné komunikace je nejenom správně mluvit, ale také umět naslouchat druhým. Naslouchání nám umožní navazovat a udržovat s lidmi vztahy, porozumět jim, ale rovněž mít možnost ovlivnit jejich chování. Na první pohled by se mohlo zdát, že naslouchat umí každý a že je to mnohem jednodušší než mluvit. Ale je tomu opravdu tak? Vyberte, co patří ke správnému naslouchání:

- A) Soustředíme se na sdělení, ne na to, co budeme odpovídat.
 B) Pokud s něčím nesouhlasíme, hned mluvčího přerušíme a položíme dotaz.
 C) Soustředíme se výlučně na obsah sdělení, neverbální projevy nejsou tolik důležité.
 D) Je vhodné dát občas najevo, že posloucháme, například přikývnutím anebo úsměvem.
 E) Všímáme si emoce (city) a nálady mluvčího, abychom správně pochopili obsah sdělení.
 F) Pokud s něčím hodně souhlasíme, řekneme to hned a začneme o tom okamžitě mluvit, aby mluvčí cítil, že jsme na stejné vlně.
 G) Snažíme se, aby nás nic nerušilo (například puštěná televize anebo hlasitá hudba).
 H) Snažíme se být k mluvčímu co nejblíže, aby viděl náš zájem o jeho problém.

4) Řešení pracovního listu č. 3 **KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI A KOMPETENCE**

1. Zopakujme si nejdříve (protože opakování je matkou moudrosti, jak praví staré úsloví), že komunikace je sdělování zpráv mezi lidmi pomocí určitých médií. Vyberte z nabídky, co patří k principům správné komunikace:

- A) Aktivně naslouchat.
 B) Umět se prosadit bez ohledu na ostatní.
 C) Být tolerantní.
 D) Všem se líbit.
 E) Vyhrát za každou cenu.
 F) Sdílet své myšlenky a pocity.
 G) Mít respekt k partnerům.
 H) Být trpělivý.
 I) Vnímat neverbální signály.
 J) Vyhnout se za každou cenu konfliktu.

2. Představte si následující situaci:

Paní profesorka Stonožková, přímá a rázná žena, vysvětluje svému šikovnému studentu Oldřichovi Pečlivému, jak by se měl podílet na organizaci atletické soutěže, která se uskuteční za několik dní. Olda ji poslouchá, nic neříká, po většinu doby kouká na podlahu, občas na profesorku koukne zdola, přešlapuje z nohy na nohu a skoro stále si sahá na krk. Paní profesorka ukončuje rozhovor otázkou: „Je to jasné? Zvládnete to?“ A Olda odpovídá: „Ano, určitě.“

Za několik dní se ukáže, že Olda nezajistil ani polovinu z toho, co bylo jeho úkolem, a spousta problémů se pak musela řešit na poslední chvíli ve stresu a chaosu.

Co bylo špatné? Co neproběhlo při rozhovoru správně? Vysvětlete:

Řešení: Paní profesorka nevěnovala dost pozornosti řeči těla svého studenta. Ten byl nervózní, působil nejistě, ale bál se zeptat na to, co mu nebylo jasné, raději souhlasil, aby skryl své rozpaky.

3. Zůstaňme ještě u Oldřicha z předchozího úkolu. Jeho maminka, paní Pečlivá, potřebuje, aby Olda pověsil závěsy, které vyprala, protože ona to při své výšce 160 cm nemůže udělat, ani když stojí na štaflích. Jde tedy za svým synem, rázně vstoupí do jeho pokoje, rychlými kroky zamíří ke stolu, kde Olda právě něco píše na počítači, namíří na syna ukazováček a ptá se: „Kdy si konečně najdeš čas a pověšíš ty závěsy?“ Paní Pečlivá kouká na Oldu shora a mírně zaklání hlavu. Olda podrážděně odpovídá: „Když budeš mít štěstí, udělám to dnes večer. Hoří nebo co?“

Co udělala maminka špatně? Proč reagoval její syn podrážděně? Vysvětlete:

Řešení: Paní Pečlivá během rozhovoru s Oldou vyslala tělem následující signály: Rychlý příchod do pokoje, přistoupení blízko ke stolu – tím narušila Oldovo teritorium. Dominantní držení těla a ukazování prstem – to byla výhružná gesta a znamení povýšenosti. Navíc na syna koukala zkoumavě a s nedůvěrou.

Protože Oldřich její signály vědomě či nevědomě zachytil a pochopil, rozčílil se, a reagoval negativně a rozzlobeně.

4. Irský dramatik a spisovatel George Bernard Shaw kdysi poznamenal, že existuje padesát způsobů, jak říct „ano“, pět set způsobů, jak říct „ne“, ale pouze jeden, jak tato slova napsat. Mluvená komunikace je doplněna nejenom řečí těla, ale i paralingvistickými prvky, tedy zvukovou stránkou, která ovlivňuje význam a smysl sdělení. V následující tabulce najdete paralingvistické složky řeči a škrtněte to, co k nim nepatří.

Co nepatří mezi paralingvistické jazykové prostředky?

SÍLA HLASU	DRŽENÍ TĚLA	BARVA HLASU	TEMPO MLUVY
SMĚR POHLEDU	PŘEŠLAPOVÁNÍ	OBLEČENÍ	INTONACE
USPOŘÁDÁNÍ ŽIDLÍ	PAUZY V ŘEČI	VÝŠKA HLASU	RUCE V KAPSÁCH

5. Řečníci často používají pro oživení a zpestření svého projevu rozmanité řečnické nástroje, například citáty, metafory, aforismy apod. I v běžné komunikaci nezřídka slyšíme různá přísloví a rčení, která nelze chápat doslovně. V následující tabulce si můžete vyzkoušet, jak jim rozumíte. Přiřaďte k číslům odpovídající písmena tak, aby vysvětlení přísloví nebo rčení bylo správné.

RČENÍ, PŘÍSLOVÍ	VÝZNAM	ŘEŠENÍ
1. Dá se utáhnout na vařené nudli.	A. Výsledek práce vždy závisí na schopnostech a úsilí jednotlivce.	1D
2. Devatero řemesel – desátá bída.	B. Je upovídaný, neudrží žádné tajemství.	2G
3. Všude je chleba o dvou kůrkách.	C. Nejedná otevřeně, protože je něčím vinen, nemá čisté svědomí.	3E
4. Když dva dělají totéž, není to totéž.	D. Dá se snadno oklamat.	4 A
5. Pro dobrotu na žebrotu.	E. Nikde není vše dokonalé, všude najdeme nedostatky.	5 F

6. Co neví, nepoví.	F. Dobře myšlené dílo nebo pomoc se člověku může někdy vymstít.	6 B
7. Má máslo na hlavě.	G. Není dobré, když někdo umí spoustu věcí, ale nic pořádně.	7 C

6. Jeden známý český politik nezdídko rozčiloval novináře tím, že když byl na něco dotazován, začal svou odpověď slovy: „To je špatně položená otázka.“ Možná vás napadne, že je to dost divné, vždyť zeptat se lze na cokoli. Hodnotit by se snad měly spíše odpovědi, nikoliv otázky. Představte si ale například tuto situaci: na tiskové konferenci byste měli položit dotaz špičkovému odborníkovi z oblasti relativistické fyziky těžkých iontů. Asi by to byl pro vás docela problém. Když se tedy chceme „správně“ ptát a rozumně mluvit, měli bychom vědět, co je důležité, v čem je problém, na čem záleží. Vyzkoušejte si to v následujícím úkolu. Nebudeme se v něm věnovat fyzice ani politice, ale budeme znovu pracovat s rodinou Oldřicha Pečlivého.

1. situace: Oldovi volá jeho mladší sestra Patricie, do telefonu pláče, až se zalyká a Olda má o ni velkou starost. Navíc jede metrem a ví, že mu každou chvíli může vypadnout signál. Jaké otázky by měl Olda své sestře položit a v jakém pořadí? Vyberte z nabídky tři a seřadte je. Číslo 1 znamená nejdůležitější.

- ___ Stalo se ti něco?
- ___ Byla jsi dnes ve škole?
- ___ Nevíš, kolik je hodin?
- ___ 1. ___ Kde přesně jsi?
- ___ Nemáš hlad nebo žízeň?
- ___ 2. ___ Máš nějaké zranění?
- ___ 3. ___ Ohrožuje tě někdo?
- ___ Mám za tebou přijet?
- ___ Není ti zima?
- ___ Máš u sebe nějaké peníze?

2. situace: Olda přijde domů. Tváří se jako kakabus, mámu ani pořádně nepozdraví, na její dotaz, zda nemá hlad, řekne „ne“ a jde rovnou do svého pokoje. Když už je doba večeře a Olda je pořád zalezlý v pokoji a nechce jíst, což je u něj zcela nezvyklé, začne si o něj paní Pečlivá dělat starost. Zaklepe na dveře Oldova pokoje a vejde. Na co by se měla svého syna zeptat? Co by mu měla říct? Vyberte tři věty z nabídky.

- ___ Opravdu nemáš hlad?
- ___ Co nového ve škole?
- ___ Psali jste nějakou písemku?
- ___ Proč jsi celý den zalezlý v pokoji?
- ___ * ___ Mohu ti nějak pomoci?
- ___ * ___ Chceš mi říct, co tě trápí?
- ___ Zdá se mi, že máš nějaký problém, chceš si o tom promluvit?
- ___ * ___ Pokud by sis chtěl promluvit, jsem tady.
- ___ Mohu ti večeři přinést do pokoje, chceš?
- ___ Nejsi nemocný, není ti špatně?
- ___ V telce začne za chvíli detektivka, nechceš se jít dívat?
- ___ Něco je špatně?

7. Představte si tuto situaci: Vystupujete s prezentací před publikem, které moc dobře neznáte. Mohou to být vaši kolegové – studenti ze školy, do které chodíte, ale nejsou z vaší třídy. Když je vaše prezentace u konce, vyzvete posluchače, aby položili své dotazy. Přihlásí se student a položí dotaz, kterému moc dobře nerozumíte. Je to spíše námitka, která zpochybňuje jedno z vašich tvrzení z prezentace. Co budete dělat? Vyberte možnosti, které považuje za správné:

- A) I když otázce nerozumím, pokusím se na ní odpovědět.
 B) I špatná odpověď je lepší než žádná.
 C) Abych získal čas, zopakuji dotaz.
 D) Pokud nevím přesně, co dotazovaný chce, zeptám se: „Co je jádrem vaší otázky?“
 E) Chybná odpověď je horší než žádná.
 F) Když je dotazující arogantní, oplatím mu stejnou měrou.
 G) I když vím, že je námitka oprávněná, budu tvrdě hájit svůj postoj.
 I) Pokud neumím teoreticky obhájit své tvrzení, mohu použít příklad ze života.
 I) V krajním případě mohu dotazujícího zesměšnit, je to lepší než přiznat, že má pravdu.

Existující programy obdobného zaměření:

Obdobné vzdělávací programy byly vytvořeny v rámci tohoto projektu

– odkaz: <https://www.educatus.cz/>

1. Krizová komunikace
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/krizova-komunikace/>
2. Nová média a sociální sítě
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/nova-media-a-socialni-site/>
3. Bezpečná komunikace, informační bezpečnost
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/bezpecna-komunikace/>
4. Informační média – Rozvoj kritického myšlení v závislosti na druhu dostupných informací, analýza informací, porozumění médiím
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/rozvoj-kritickeho-mysleni/>
5. Knihovny jako zdroj primárních informací
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/knihovny/>
6. Autorské právo v praxi
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/autorske-pravo-v-praxi/>
7. Zákon o svobodném přístupu k informacím v praxi
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/zakon/>
8. Prezentace a práce s informacemi v demokratické společnosti
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/prezentace-a-prace-s-informacemi/>
9. Zájmové vzdělávání - Prezentace informací a práce s textem v demokratické společnosti
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/zajmove-vzdelavani/>
10. Média a informační bezpečnost pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (neslyšící, osoby se sluchovým postižením)
 - odkaz: <https://www.educatus.cz/media-a-informacni-bezpecnost/>

Obdobné níže uvedené vzdělávací materiály jsou k dispozici v databázi OPVK

Název vzdělávacího materiálu:

Sociální sítě

- Celý modul se skládá ze dvou základních částí, kde první část se zaměřovala na základní terminologii v oblasti sociálních sítí, rozšíření a vývoj sociálních sítí ve světě a shrnovala základní rozdělení sociálních sítí na několik druhů. Druhá část modulu, která je spíše teoretická, radí, jaká jsou pravidla chování na sociálních sítích a na co je dobré se zaměřit, či na co si dávat pozor.
- odkaz: <https://database.op-vk.cz/Product/Detail/45167>

Prostředky ICT pro nakládání s informacemi v multikulturním světě

- studijní materiál vytvořen v rámci projektu EKO Gymnázium Poděbrady
- odkaz: <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/41781>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Závěrečná zpráva je ke stažení na odkazu:

<https://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/12/4.7-Zprava.pdf>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

7 Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu

Didaktický posudek je k dispozici na odkazu:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.8_Didakticky_posudek.pdf

Odborný posudek je k dispozici na odkazu:

http://www.educatus.cz/wp-content/uploads/2021/01/4.9_Odborny_posudek.pdf

8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu

Přiložte elektronickou kopii Vaší nabídky ke zveřejnění programu na portálech uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část. Pro zveřejnění nemusí být tato příloha připojena.

Mirka Maťátková

Od: Lenka Perglová <lenka.perglova@nuv.cz>
Odesláno: středa 16. října 2019 15:39
Komu: Mirka Maťátková
Kopie: Topičová Pavla
Předmět: Projekt IRDS – zveřejnění výstupů na RVP.CZ

Vážená paní Maťátková,

na základě e-mailu, který jste zaslala kolegyni Pavle Topičové ohledně uveřejnění výstupů z výzvy OP VVV, Vám zasílám několik základních informací k procesu publikace.

Co se týče umísťování materiálů v prostředí Metodického portálu RVP.CZ, máme pro tento účel několik modulů. Pro zvolení optimálního prostředí bychom potřebovali vědět následující informace:

- O kolik materiálů se cca jedná? Píšete, že se jedná o 10 vzdělávacích programů, z čeho bude jeden program složen?
- O jaké konkrétní formáty se bude jednat? Pracovní listy (DOCX, PPTX, PDF), video záznamy, obrázky, audia?
- Zveřejnění příspěvků budete chtít realizovat po vlnách nebo jednorázově? Do kdy by měly být zveřejněné?
- Bude u materiálů garantována obsahová správnost?
- Máte již nějaké úložiště materiálů, např. webové stránky?

Pokud chcete materiály uveřejnit na Metodický portál RVP.CZ a nemáte vlastní úložiště:

Na Metodickém portálu RVP.CZ zveřejňujeme příspěvky nejčastěji v modulu DUM, Články a Digifolio.

Modul DUM shromažďuje nejčastěji strukturované pracovní listy a prezentace k okamžitému využití ve výuce. Modul Články nabízí metodicko-didaktické příspěvky spíše textového charakteru. Příspěvky v těchto modulech prochází recenzním řízením a jazykovou korekturou, výjimku tvoří materiály, jejichž správnost je garantována projekty. Do recenzního řízení patří i kontrola dodržování autorského zákona zejména u obrazového materiálu. U obrázků musí být jasně uveden zdroj, případně doložen souhlas s využitím obrázků, případně pak licenci.

Pokud nejsou materiály garantovány, případně budete mít k dispozici velké množství materiálů různých formátů, můžete využít modul Digifolio. Zde se vytváří tzv. pohledy (webové stránky), do kterých je možné nahrát soubory, text, obrázky, přehrávače videí (videa by měla být uložena například na YouTube).

Pokud budete mít i jiné úložiště materiálů:

V tomto případě je možné využít náš nový modul EMA, který je katalogem digitálních vzdělávacích zdrojů, do kterého lze nahrát metadata materiálů s odkazem na Váš web, kde budou materiály uloženy.

Prosim tedy o zodpovězení výše uvedených dotazů, následně vybereme vhodný postup.

Přeji hezký den.

Lenka Perglová

Mgr. Lenka Perglová
odborný pracovník referátu pro správu a rozvoj Metodického
portálu RVP.CZ
+420 274 022 410
lenka.perglova@nuv.cz
www.rvp.cz

9 Nepovinné přílohy

Informace o dílně, která se v rámci ověření programu Informační média uskutečnila v centrále firmy Tesco se objevila i na síti LinkedIn:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Přednášku a dílnu v rámci tematického bloku vedly lektorky skupiny Konsent. Jednou z nich byla zakladatelka skupiny Bc. Johanna Nejedlová. Slečna Nejedlová získala v roce 2019 významnou cenu Women of Europe Awards:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/belvue-women-of-europe-awards-johanna-nejedlova-greta-thunbergova-ceny.A191208_101237_domaci_kuce

<https://youtu.be/KA7JYlhecRI>

Kromě toho byla zařazena v rámci projektu Forbes 30 pod 30 mezi třicítku českých talentů ze světa byznysu, startupů, vědy, sportu i umění za rok 2020:

<https://30pod30-2020.forbes.cz/>

